

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาสตราจารย์ธรรมนุญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรค แต่เนื่องจากนายสุวิทย์ ธนาปกิจ เற்றுณญิกพรรคมีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่า การประชุมใหญ่พรรคมีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน โดยเฉพาะเอกสารรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความจริง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนรวม ๒๒ คน ไปชี้แจงโดยนำเอกสารที่เกี่ยวข้องไปด้วย ปรากฏว่า มีกรรมการบริหารพรรค ๘ คน ชี้แจง โดยชี้แจงด้วยตนเอง ๔ คน รวมถึง นายสุวิทย์ ๑ ผู้ร้องคัดค้านด้วย จากการชี้แจงเป็นไปทำนองเดียวกัน ว่ามีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม

ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ ฯ ร้องคัดค้านเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อน และขอถอนคำร้องคัดค้าน แต่โดยที่ บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้มอบหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงนายทะเบียน พรรคการเมือง เพื่อทราบและขอความเห็นชอบ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มอบหมายให้ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบทะเบียนสมาชิกพรรคที่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงลายมือชื่อด้วยบุคคลคนเดียวกัน ณ สำนักงานใหญ่ของพรรคพลังมหาชน นั้น ปรากฏว่า ได้พบเอกสารเกี่ยวกับสมาชิกดังกล่าวแต่ยังไม่ ชัดเจน เนื่องจากเอกสารดังกล่าวบางส่วนไม่มีการลงชื่อสมาชิก จึงให้พรรคจัดส่งเอกสารใบสมัครเพิ่มเติม ซึ่งพรรคพลังมหาชนได้จัดส่งใบสมัครสมาชิกพรรคผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๘ ฉบับ พร้อมชี้แจง ยืนยันว่า มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม ๑๐๘ คน ผู้สังเกตการณ์และนักหนังสือพิมพ์ รวม ๑๐ คน การประชุมถูกต้องและเป็นไปตามข้อบังคับพรรคทุกประการ จึงได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุม คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมมีความเห็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งเสนอว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ เรียกบุคคลผู้เข้าร่วมประชุม มาสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยเฉพาะบุคคลตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป ด้วยวิธีการสุ่มเรียกบุคคลหมายเลข ๖๐, ๖๕, ๗๐, ๗๕, ๘๐, ๘๕, ๙๐, ๙๕, ๑๐๐, ๑๐๕, ๑๑๐ และ ๑๑๕ รวม ๑๒ คน ซึ่งนายทะเบียน พรรคการเมืองเห็นชอบและมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรียกบุคคลมาสอบปากคำตามเสนอ ปรากฏว่า มีผู้มาชี้แจง ๗ คน คือ บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ ลำดับที่ ๖๐ นายอ่อน อำนาจ ลำดับที่ ๖๕ นางหนูเอื้อ คำปัญญา ลำดับที่ ๗๐ นางประกาย จุปะมะภา โดย นางหนูเอื้อ ฯ และนางประกาย ฯ ได้มอบอำนาจให้นายเสาร์ สุผา บุคคลลำดับที่ ๖๖ มาให้ถ้อยคำแทน และนายเสาร์ ฯ ได้ให้ถ้อยคำแทนไว้เช่นเดียวกับนายอ่อน ฯ พร้อมให้ถ้อยคำตนเองไว้ในทำนองเดียวกัน อีกด้วย นอกจากนี้หัวหน้าพรรคพลังมหาชน มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ส่งคำชี้แจง เป็นหนังสือของบุคคลทั้งสองด้วย ลำดับที่ ๗๕ นางสุกนธ์ กิติพันธ์ โดยนางสุกนธ์ ฯ มอบให้ นายประจัน กิติพันธ์ สามีมาให้ถ้อยคำแทน ลำดับที่ ๘๐ นายมอน คนฉลาด ลำดับที่ ๘๕ นายสำราญ จงเทพ และลำดับที่ ๑๑๘ นายชัยสมบัติ หวานเย็น โดยได้ชี้แจงตรงกันว่า เป็นสมาชิกและเข้าร่วม

ประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จริง ส่วนอีก ๕ คน ไม่ได้มาชี้แจง เนื่องจากไปทำงานอยู่ต่างจังหวัด ฝ่ายเลขานุการเห็นว่า สมาชิกพรรคที่ได้มาชี้แจง ๗ คน ให้คำชี้แจงไปในทำนองเดียวกัน จึงน่าจะเชื่อว่าพรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการโดยถูกต้องแล้ว แต่ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ พิจารณาแล้ว มีข้อสังเกตว่า ลายเซ็นผู้เข้าประชุมใหญ่พรรค ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไป มีความคล้ายกันมากเหมือนเป็นลายเซ็นของบุคคลคนเดียวกัน ประกอบกับผู้ให้ปากคำบางคนที่ได้แจ้งให้มาสอบปากคำ ไม่ได้มาให้ปากคำด้วยตนเอง คณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ จึงมีมติมอบให้ฝ่ายเลขานุการ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความชำนาญในการสืบสวน และมาช่วยราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไป

ในการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ได้พิจารณาเรื่องและผู้แทนจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง แจ้งผลการตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งปรากฏว่า ในฐานข้อมูลไม่ปรากฏชื่อตามบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๓๐ คน แต่ยังไม่ยืนยันเนื่องจากบางรายชื่อเขียนไม่ชัดเจนและอาจมีการเขียนสะกดการันต์ผิดทำให้ตรวจสอบไม่พบ จึงมีมติมอบให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการขอให้สำนักบริหารการทะเบียนตรวจสอบอย่างเป็นทางการ ซึ่งผลการตรวจสอบข้อมูลบุคคลตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๑๘ ราย ปรากฏผลว่า

- ๑) พบรายชื่อในฐานข้อมูล จำนวน ๗๘ ราย
- ๒) ไม่พบรายชื่อในฐานข้อมูล จำนวน ๒๖ ราย
- ๓) เลขประจำตัวประชาชนเดียวกัน มีนามสกุลเดียวกัน แต่ชื่อไม่เหมือนกัน จำนวน ๒ ราย
- ๔) อายุ ๑๕ ปี จำนวน ๑ ราย
- ๕) ตรวจสอบไม่ได้ ๑ ราย เพราะตามบัญชีรายชื่อ มีแต่นามสกุล ไม่ปรากฏชื่อ
- ๖) เป็นชื่อนามสกุลเดียวกัน ซึ่งมีหลายคน ไม่อาจจำแนกได้ ต้องรอรายละเอียดเพิ่มเติม จำนวน ๔ ราย
- ๗) มีความไม่ชัดเจนว่า เป็นบุคคลที่ร้องขอให้ตรวจสอบ หรือไม่ จำนวน ๓ ราย
- ๘) เป็นผู้สื่อข่าว จำนวน ๓ ราย

ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติให้ฝ่ายเลขานุการตรวจสอบบุคคล ๗๘ ราย ตาม ๑) กับทะเบียนสมาชิกว่า เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนทุกรายหรือไม่

และให้แจ้งพรรคพลังมหาชนดำเนินการตรวจสอบบุคคลในรายการตาม ๒), ๓), ๕), ๖), ๗) และ ๘) ว่า มีอยู่จริงหรือไม่ และเป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ โดยให้ส่งเอกสารหลักฐานยืนยันประกอบ เช่น ใบสมัคร เป็นสมาชิกพรรค สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น ผลการตรวจสอบ รายละเอียดบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนกับใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและแบบรับรอง รายการทะเบียนราษฎรแล้วไม่พบข้อมูลบุคคลในฐานข้อมูลหรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม จำนวน ๕๖ ราย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงนายทะเบียน พรรคการเมือง เพื่อทราบและมีหนังสือแจ้งหัวหน้าพรรคพลังมหาชนจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ส่วนเรื่อง ที่พรรคพลังมหาชนมีหนังสือ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๒ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัด ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และมีมติให้เปลี่ยนแปลง ขอบบังคับพรรคและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ขอลาออกจากตำแหน่ง แต่การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ยังเป็นกรณีมีปัญหาสมควรตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นที่กระจ่างก่อน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง ให้ชะลอการพิจารณาเรื่องแจ้งการเปลี่ยนแปลงใดๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งหลังนี้ไว้ก่อน ซึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและมีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงหัวหน้าพรรค พลังมหาชนขอให้ยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ จำนวน ๑๑๘ ราย เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน หรือไม่ โดยให้จัดส่งสำเนาใบสมัครสมาชิก สำเนาทะเบียนบ้านหรือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมรับรองความถูกต้องของเอกสารดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ภายในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ และแจ้งว่าได้ชะลอการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงขอบบังคับพรรคและคณะกรรมการ บริหารพรรคไว้ก่อน

พรรคพลังมหาชน มีหนังสือ ที่ พมช ๐๑๔๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๓ ถึง นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอเพิ่มรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ แต่ไม่ได้ลง รายชื่อจำนวน ๒ คน คือ นายนิรันดร์ ๑ หัวหน้าพรรค และนายพรสัจญ์ เพ็ชรกริ่ง ผู้อำนวยการพรรค และพรรคได้มีหนังสือ ที่ พมช ๐๑๔๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ ขอส่งสำเนารายชื่อ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ จำนวน ๕๔ คน และขอเพิ่มรายชื่อหัวหน้าพรรค และผู้อำนวยการพรรครวม ๒ คนมาอีกครั้ง ต่อมาพรรคได้มีหนังสือ ที่ พมช ๐๑๕๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓ พร้อมคำชี้แจงลงวันเดียวกัน ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่งเอกสาร บัญชีรายชื่อสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๒ คน

พร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบ โดยชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ นั้น มีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๒๐ คน ครบเป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคตามบัญชีรายชื่อที่ได้แนบมาเพื่อยืนยันและเกิดความชัดเจนในข้อมูลบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุม นับจำนวนได้ ๑๐๕ คน เมื่อนับรวม พันตรี ไพโรจน์ รักษาสัตย์ ซึ่งได้รับการเสนอชื่อเป็นเหรียญกษาปณ์พรรคที่ขอเพิ่มเติมรายชื่อ เป็นผู้สื่อข่าว ๓ คน และผู้สังเกตการณ์ ๕ คน สำหรับการเขียนชื่อผู้เข้าร่วมประชุม พรรคส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่พรรคจะเป็นผู้เขียน แล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมเซ็นชื่อในช่องลายเซ็น เป็นเหตุให้ลายเซ็นผิดจากความเป็นจริงหลายคน แต่ขอยืนยันว่าพรรคได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคทุกประการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ทราบ ถึงการดำเนินการดังกล่าวของพรรคพลังมหาชน โดยที่ประชุมได้มอบให้พนักงานสอบสวน ซึ่งมาช่วยราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงต่อไป เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ และมีหนังสือ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ถึง

(๑) บุคคลผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ จำนวน ๑๔ คน ได้แก่ บุคคลลำดับที่ ๕, ๓๘, ๘๐, ๘๕, ๘๖, ๘๘, ๕๕, ๑๐๕, ๑๐๕, ๑๑๐, ๑๑๘ และนายอ่อน อำนาง (ลำดับที่ ๖๐) นางอำไพ บันดิษฐภักดี (ลำดับที่ ๗๑) นางสาวหนูคิด แสงกัณธี (ลำดับที่ ๗๒) ให้ไปพบนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อสอบสวนเพิ่มเติม

(๒) ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เพื่อให้เรียกบุคคลผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ ที่มีภูมิลำเนาอยู่อำเภอท่าลี่ จำนวน ๓ คน ได้แก่ นางสุคนธ์ กิติพันธ์ (ลำดับที่ ๗๕) นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ (ลำดับที่ ๗๘) นางหนูเอื้อ คำปัญญา (ลำดับที่ ๖๕) และผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑ คน ได้แก่ บุคคลลำดับที่ ๕๐ มาสอบปากคำแทนนายทะเบียนพรรคการเมือง

โดยให้ทำการสอบสวนใน ๒ ประเด็น ดังนี้

๑) เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนหรือไม่ ถ้าเป็น เป็นเมื่อใด การยื่นใบสมัครยื่นต่อใคร พรรคพลังมหาชนได้ตอบรับการเป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ ถ้ามีตอบรับเป็นสมาชิกโดยวิธีใด และมีบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคหรือไม่ ถ้ามีบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคหมายเลขใด และออกเมื่อใด

๒) เคยไปร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนหรือไม่ ถ้าเคยไปร่วมประชุม พรรคแจ้งเชิญประชุมด้วยวิธีใด เดินทางไปร่วมประชุมด้วยวิธีใด เคยไปร่วมประชุมกี่ครั้ง ที่ไหน เมื่อใด และเป็นการประชุมใหญ่พรรคครั้งที่เท่าใด

ต่อมาสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งว่า พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนปากคำผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นแล้ว ปรากฏผลดังนี้

นางสุคนธ์ กิติพันธ์ ให้ปากคำว่า ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนแต่เคยมีตัวแทนพรรคดังกล่าวไปพบที่บ้าน ขอเอาชื่อเป็นสมาชิกพรรค ซึ่งก็ไม่เคยปฏิเสธ แต่ไม่ได้เขียนใบสมัครและไม่ได้รับหนังสือตอบรับ ไม่ได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคแต่อย่างใด ส่วนการเข้าร่วมประชุมใหญ่เคยมีสมาชิกพรรคมารับที่บ้านแจ้งว่าจะพาไปเข้าประชุมใหญ่เมื่อประมาณต้นปี ๒๕๕๒ แต่ไม่ได้ไป เนื่องจากสุขภาพไม่ดี

นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ ให้ปากคำว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่ทราบด้วยว่า มีพรรคการเมืองชื่อดังกล่าว ส่วนที่มีชื่อเป็นสมาชิกพรรค เข้าใจว่าคงมีผู้แอบอ้างนำเอาชื่อและที่อยู่ไปใช้ เพราะครั้งหนึ่งเคยไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพมหานครโดยใช้บัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านเป็นเอกสารสมัครกับบริษัทรับเหมาก่อสร้างดังกล่าว

นางหนูเอื้อ คำปัญญา ให้ปากคำว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่รู้จักใครในพรรค รวมทั้งไม่เคยเข้าร่วมประชุมใดๆ กับพรรคไม่ทราบว่า มีชื่อเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าวได้อย่างไร เพราะไม่เคยไปทำงานนอกพื้นที่ บัตรประจำตัวหรือสำเนาทะเบียนบ้านก็ไม่เคยตกหายด้วย

นอกจากนี้ นายอ่อน อำนาจ มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๔ คนที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ไปชี้แจงข้างต้น มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ถึงนายทะเบียน ฯ แจ้งว่า ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จึงไม่สามารถไปพบนายทะเบียน ฯ ได้

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงหัวหน้าพรรคพลังมหาชน ขอให้นำสมาชิกพรรค ตาม (๑) จำนวน ๑๒ คน ไปให้ถ้อยคำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้ว เพื่อให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ได้ข้อเท็จจริงยิ่งขึ้น ประกอบกับบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด รวม ๑๑ จังหวัด แม้แต่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครที่เคยเรียกมาสอบสวนหรือให้หัวหน้าพรรคติดตามตัวมาก็ไม่สามารถ

ทำได้ เนื่องจากหัวหน้าพรรคอ้างว่า เกิดความเดือดร้อนและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จนล่วงเลยมาเป็นเวลานาน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณามอบหมายให้ผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ทำการสอบปากคำบุคคลที่มีรายชื่อว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐-๑๑๘ แทนนายทะเบียนพรรคการเมือง ยกเว้นบุคคลจำนวน ๓ ราย ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอทาสีได้สอบสวนแล้ว และให้มีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้ตามนัยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ทำการสอบสวน รวม ๒ ประเด็น เช่นเดียวกับที่ได้เคยมอบอำนาจให้สถานีตำรวจภูธรอำเภอทาสีดำเนินการ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและมีหนังสือ ที่ ลต ๐๐๐๔/ว ๕๑ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ ถึงผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดต่างๆ อีก ๑๐ จังหวัด ได้แก่ เลย กำแพงเพชร พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ปทุมธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ขอนแก่น ชุมพร และนครราชสีมา ปรากฏผลการสอบสวน ดังนี้

(๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย สอบสวนปากคำบุคคลได้ ๑๒ ปาก และรายงานการสอบสวนปากคำ กล่าวรายละเอียดเฉพาะที่เกี่ยวข้อง

นางหลั่น กำเนิด (ลำดับที่ ๖๓) ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน แต่ได้มีบุคคล (จำชื่อและนามสกุลไม่ได้) ได้มาขอรายชื่อโดยบอกว่าจะได้รับแจกปุ๋ยและยาฆ่าแมลง และไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

นางอำไพ บันดิษฐภักดิ์ (ลำดับที่ ๗๑) ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน แต่ได้มีบุคคล (จำชื่อและนามสกุลไม่ได้) ได้มาขอรายชื่อโดยบอกว่าจะได้รับแจกปุ๋ยและยาฆ่าแมลง และไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

นายเสาร์ สุผา (ลำดับที่ ๖๖) ให้ถ้อยคำว่า เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และมีบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคหมายเลข ๐๘๗๕๖ ออกให้เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ แต่ไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

นายทองใบ ปัทมลัย (ลำดับที่ ๖๘) ให้ถ้อยคำว่า เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน โดยได้ยื่นใบสมัครกับนายศุภชัย (นามสกุลจำไม่ได้) แต่ไม่ได้รับการตอบรับจากพรรคแต่อย่างใด และไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

นายอ่อน อำนาจ (ลำดับที่ ๖๐) ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน โดยได้ยื่นใบสมัครกับนายศุภชัย (นามสกุลจำไม่ได้) ซึ่งอ้างว่าเป็นรองหัวหน้าพรรคพลังมหาชน ไม่ได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคพลังมหาชน และได้รับหนังสือเชิญประชุมใหญ่ให้เข้าร่วมประชุมในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้เดินทางไปร่วมประชุมในวันดังกล่าว แต่เมื่อเดินทางไปแล้วทางพรรคพลังมหาชนได้เลื่อนการประชุมเป็นวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ดังนั้น จึงได้เดินทางกลับโดยไม่ได้ออกร่วมประชุม

นางสาวหนูคิด แสงกัณรี (ลำดับที่ ๗๒) ให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน แต่มีนายสาคร ราชแก้ว เป็นผู้มาขอรายชื่อและบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อจะแจกปุยและยาฆ่าแมลงให้ และต่อมาก็ได้รับหนังสือเชิญประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน แต่ไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุม ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ แต่อย่างใด

นายหนูพันธ์ กำเนิด (ลำดับที่ ๖๕) ให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

นายพรหม ศรีเมือง (ลำดับที่ ๖๒) ให้ถ้อยคำว่าได้เคยเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน แต่จำวันเวลาไม่ได้ และไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

พระภิกษุศ แคนชัย (ลำดับที่ ๕๓) ให้ถ้อยคำว่าได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

ทั้งนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย มีความเห็นจากการบันทึกปากคำของบุคคลที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ว่า มีบางส่วนไม่สามารถให้ถ้อยคำได้เนื่องจากไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาตามที่แจ้ง มีบางส่วนไม่มาให้ถ้อยคำ และจากการประมวลการให้ปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้อง ๑๒ ปาก ตามที่แนบบันทึกปากคำมาด้วยเห็นว่ากรกระทำของพรรคพลังมหาชนเป็นไปในลักษณะเข้าข่ายหลอกลวงประชาชน เช่น บอกว่าจะได้รับแจกปุยและยาฆ่าแมลง แล้วนำรายชื่อของผู้ถูกหลอกไปกล่าวอ้างว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน นอกจากนี้ มีการแอบอ้างชื่อบุคคลว่าเป็นสมาชิกพรรคโดยที่เจ้าตัวไม่ทราบเรื่อง มีการกล่าวอ้างบุคคลที่ไม่มีตัวตนว่าเป็นสมาชิกพรรค อีกทั้งไม่เคยมีกิจกรรมใดๆ ของพรรคในพื้นที่จังหวัดเลย ถ้าหากปล่อยให้มียุทธการเช่นนี้อีกก็จะเป็นการทำลายความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อมิให้มีเหตุการณ์ดังกล่าวอีก

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชรแจ้งผลการดำเนินการว่า ได้สอบสวนปากคำบุคคลที่ขอให้ตรวจสอบ ๑ ราย คือ นางชื่น บัวบาน (ลำดับที่ ๑๑๕) ให้ถ้อยคำว่า ไม่เคยยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่เคยให้ใครเขียนใบสมัคร จึงไม่ทราบว่าสำเนาใบสมัครที่ส่งมาให้ นั้น ใครเป็นผู้จัดทำ และไม่รู้ว่าก่อนว่าเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าว

(๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอ่างทองแจ้งผลการดำเนินการว่า บุคคลที่ขอให้ตรวจสอบ ๑ ราย คือ บุคคลลำดับที่ ๑๐๖ มีภูมิลำเนาตามสถานที่ที่แท้จริง แต่ไปประกอบอาชีพอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จึงไม่สามารถสอบปากคำได้

(๔) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษแจ้งผลการดำเนินการว่า ได้สอบสวนปากคำของบุคคลที่ขอให้ตรวจสอบ ๑ ราย คือ นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ (ลำดับที่ ๑๐๒) ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่เคยเดินทางไปกรุงเทพมหานคร ส่วนสำเนาใบสมัครที่ส่งมาให้ตรวจสอบนั้น ไม่เคยเห็นมาก่อน

(๕) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์แจ้งผลการดำเนินการว่า บุคคลที่ขอให้ตรวจสอบ ๑ ราย คือ นางจินดา พิกุลทอง (ลำดับที่ ๑๑๖) ให้ถ้อยคำว่า ไม่เคยเกี่ยวข้องและรู้จักพรรคพลังมหาชน รวมทั้งไม่เคยทราบเรื่องการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุม ส่วนสำเนาใบสมัครที่ส่งมาให้ตรวจสอบนั้น ไม่รู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ลงชื่อ

(๖) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่น แจ้งผลการดำเนินการว่า บุคคลที่ขอให้ตรวจสอบทั้ง ๓ ราย คือ บุคคลลำดับที่ ๘๗, ๘๘ และ ๘๙ ไม่ได้อาศัยอยู่ในบ้านหรือในหมู่บ้านตามที่แจ้ง และไม่ทราบที่อยู่หรือสถานที่ที่จะติดต่อได้

(๗) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร แจ้งผลการดำเนินการว่า บุคคลที่ขอให้ตรวจสอบ ๑ ราย คือ นางสาวดวงจันทร์ มังคะระมี หรือจามะลี (ลำดับที่ ๕๒) ให้ถ้อยคำว่า ไม่ทราบมาก่อนว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่เคยเข้าร่วมประชุมพรรคพลังมหาชนแต่อย่างใด และยืนยันว่า ลายมือชื่อในใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

(๘) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา แจ้งผลการดำเนินการว่า บุคคลที่ขอให้ตรวจสอบ ๑ ราย คือ บุคคลลำดับที่ ๕๕ จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้าน ไม่เคยรู้จักบุคคลดังกล่าว ส่วนบ้านเลขที่ตามที่อ้างก็ไม่มีผู้อยู่อาศัยมาตั้งแต่ต้น

พรรคพลังมหาชน มีหนังสือลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่งรายงานการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติของที่ประชุมดังกล่าว

นายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึงหัวหน้าพรรคพลังมหาชน แจ้งว่า การประชุมใหญ่สามัญพรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ยังเป็นกรณีที่มีปัญหา จึงให้ชะลอการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ไว้ก่อน และให้หัวหน้าพรรคพร้อมด้วยสมาชิกพรรค จำนวน ๑๒ คน ไปพบและให้ปากคำต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามที่ได้เคยมีหนังสือให้ไปพบเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยด่วน

นายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงหัวหน้าพรรคพลังมหาชน แจ้งว่า เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญพรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ยังเป็นกรณีที่มีปัญหา และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้ชะลอการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ ตามหนังสือลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ ที่ได้แจ้งไว้ก่อนแล้ว สำหรับการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ จำนวน ๒๐ คน ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ก็เป็นกรณีที่มีลักษณะเดียวกัน จึงให้ชะลอการพิจารณาไว้ก่อนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว ดังนี้

(๑) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค

(๑.๑) พรรคพลังมหาชนแจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๘ คน แยกเป็นสมาชิกพรรค ๑๐๖ คน ผู้สื่อข่าว ๓ คน และผู้สังเกตการณ์ ๙ คน เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓ พรรคพลังมหาชนแจ้งว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าวเพิ่มเติมอีก ๓ คน ได้แก่ นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค นายพรสัจญ์ เพ็ชรกิ่ง และพันตรี ไพโรจน์ รักษาสัตย์ รวมสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๕ คน

(๑.๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๖ คน ได้แก่ บุคคลที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่สอบปากคำ จำนวน ๓ คน คือ นางสุคนธ์ กิติพันธ์ (ลำดับที่ ๗๕) นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ (ลำดับที่ ๗๘) และนางหนูเอื้อ คำปัญญา (ลำดับที่ ๖๕) และบุคคลที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องสอบปากคำ จำนวน ๑๓ คน คือ นางหลั่น กำเนิด (ลำดับที่ ๖๓) นางอำไพ บัณฑิตชูศักดิ์ (ลำดับที่ ๗๑) นายเสาร์ สุพา

(ลำดับที่ ๖๖) นายทองใบ ปัทมลัย (ลำดับที่ ๖๘) นายอ่อน อำนาจ (ลำดับที่ ๖๐) นางสาวหนูคิด แสงกัณวี (ลำดับที่ ๗๒) นายหนูพันธ์ กำเนิด (ลำดับที่ ๖๕) นายพรหม ศรีเมือง (ลำดับที่ ๖๒) พระภิกษุศ แคนชัย (ลำดับที่ ๕๓) นางชื่น บัวบาน (ลำดับที่ ๑๑๕) นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ (ลำดับที่ ๑๐๒) นางจินดา พิกุลทอง (ลำดับที่ ๑๑๖) และนางสาวดวงจันทร์ มังคะระมี (ลำดับที่ ๕๒) ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่ ครั้งดังกล่าว

(๑.๓) ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดว่า การประชุมใหญ่ ต้องมีสมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมมาประชุมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน แต่ข้อเท็จจริงมีผู้เข้าร่วมประชุม ไม่ครบองค์ประชุม อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน พรรคพลังมหาชนจึงดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ไม่เป็นไปตาม ข้อบังคับพรรคพลังมหาชนและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการ บริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

(๒) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคและการเข้าร่วมประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ พรรคพลังมหาชนได้ยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคทุกคนเป็นสมาชิก พรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจริง พร้อมทั้งได้จัดส่งเอกสารเพื่อยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคและ การเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคหลายครั้ง จนกระทั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทำการตรวจสอบ พบว่า มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้ เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ส่วนอีก ๔ คน ยืนยันว่า เป็นสมาชิกพรรคแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค แสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ พรรคได้ดำเนินการ เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

(๓) กรณีมีผู้ยืนยันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค จำนวน ๑๒ คน และอีก ๔ คน ยืนยันว่า เป็นสมาชิกพรรค แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว ในขณะที่พรรคพลังมหาชนยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคทุกคนเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจริง นั้น เป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคพลังมหาชนแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ด้วยเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคพลังมหาชนมีเจตนาไม่สุจริตที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคพลังมหาชนยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ พรรคพลังมหาชน โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับรวมไว้ในสำนวนและให้ส่งสำเนาหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องเพิ่มเติมดังกล่าวไว้เป็นคำชี้แจง และส่งสำเนาให้พรรคพลังมหาชนทราบ พรรคพลังมหาชน โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับรวมไว้ในสำนวนและส่งสำเนาให้ผู้ร้องทราบ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับรวมไว้ในสำนวน สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำร้องเพิ่มเติมดังกล่าวได้ ดังนี้

(๑) พรรคพลังมหาชนชี้แจงว่า คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชุมใหญ่ของพรรคตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน มีเจตนาสุจริตในการจัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคแทนตำแหน่งที่ว่างลงเนื่องจากมีกรรมการบริหารพรรคลาออก โดยมีเหตุผล

สนับสนุน คือ พรรคได้จัดให้มีการประชุม ณ ห้องอาหารภายในโรงแรมรัตนโกสินทร์ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร โดยเปิดเผยต่อสาธารณชน ไม่มีเจตนาปิดบังอำพรางแต่อย่างใด โดยได้เชิญสื่อมวลชน เข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย ในการนี้พรรคได้กำหนดให้มีการประชุมใหญ่ดังกล่าวในเวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา แต่ต้องล่าช้าออกไป เนื่องจากต้องรอให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค จนถึงเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ นาฬิกา ได้ทราบจากเจ้าหน้าที่พรรคฝ่ายต้อนรับว่า มีสมาชิกพรรค เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๒๐ คน จึงเริ่มดำเนินการประชุม ซึ่งจากหลักฐานใบเสร็จรับเงินของโรงแรม ก็ให้การรับรองว่า พรรคได้จ่ายเงินค่ากาแฟและอาหารว่างสำหรับผู้เข้าร่วม จำนวน ๑๒๐ คนๆ ละ ๖๐ บาท เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท และค่าห้องประชุม ๑,๐๐๐ บาท หักค่ามัดจำที่พรรคจ่ายล่วงหน้า ให้โรงแรม ๑,๐๐๐ บาท คงจ่ายจริงในวันนั้น จำนวน ๗,๒๐๐ บาท ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้จัดการประชุมใหญ่เชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค และพรรคไม่ได้ ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด ซึ่งคงไม่มี พรรคการเมืองใดกระทำการดังกล่าว เพราะจะกลายเป็นว่าพรรคไม่ให้เกียรติสมาชิก เพียงแต่ขอร้องให้ ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและ ลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งพรรคได้ถือปฏิบัติมาเช่นนี้ทุกครั้งที่ การประชุมใหญ่ของพรรคตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพลังมหาชนเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องเพิ่มเติมชี้แจงว่า คำชี้แจงของพรรคพลังมหาชนดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับที่ได้เคยยืนยันต่อนายทะเบียน ฯ ว่า ผู้ที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ อันเป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชนมีจำนวน ๑๐๕ คน ตามคำชี้แจงของพรรคพลังมหาชน ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓ และหนังสือพรรคพลังมหาชน ที่ พมช ๐๑๔๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๓ หนังสือพรรคพลังมหาชน ที่ พมช ๐๑๔๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๓ หนังสือพรรคพลังมหาชน ที่ พมช ๐๑๕๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓ และโดยที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตาม นโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และมติของที่ประชุมใหญ่พรรค ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรค พลังมหาชน จะปฏิเสธเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้

พรรคพลังมหาชนขอชี้แจงเพิ่มเติมว่า คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคที่ระบุเกี่ยวกับการจัดประชุมใหญ่ของพรรค ก็เพื่อแสดงให้เห็นศาลรัฐธรรมนูญได้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในวันประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ รวมทั้งแนวทางการจัดประชุมใหญ่ของพรรคที่เคยถือปฏิบัติมา ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการจัดประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอื่นๆ ด้วย เช่น ที่พรรคการเมืองใหญ่ๆ จัดการประชุมใหญ่แล้วมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมนับร้อยคน นับพันคน หรือนับหมื่นคน ก็ไม่เคยมีพรรคการเมืองใดขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกแต่อย่างใด คำชี้แจงดังกล่าวไม่ได้มีเจตนาที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบตามกฎหมายดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนผู้จัดประชุมใหญ่ มีความเชื่อโดยสุจริตว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นสมาชิกของพรรค จึงได้ดำเนินการประชุมต่อไปโดยไม่ได้เลื่อนการประชุมใหญ่ออกไป คณะกรรมการบริหารพรรคทราบดีว่า การจัดประชุมใหญ่โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคพลังมหาชน จะเป็นเหตุให้ถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน หากคณะกรรมการบริหารพรรคได้ทราบมาก่อนว่า จะถูกกล่าวหาจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า องค์ประชุมไม่ครบถ้วน ทั้งๆ ที่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่โดยสุจริตและถูกต้องตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน และหากคณะกรรมการบริหารพรรคมีเจตนาทุจริตคิดมิชอบทำการปลอมแปลงเอกสารการประชุมเพื่อหลอกลวงนายทะเบียนฯ ให้หลงเชื่อ โดยการจัดหาสมาชิกพรรคพลังมหาชนมาลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เพิ่มเติมให้ครบองค์ประชุม ก็เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้โดยไม่ยากนัก แต่คณะกรรมการบริหารพรรคก็มิได้ดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด อีกทั้งการชี้แจงของพรรคตามกล่าวนี้อีกก็ไม่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้ยืนยันกับนายทะเบียนพรรคการเมืองในภายหลังว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ๑๐๕ คน ครบองค์ประชุม เพราะได้ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกับทะเบียนสมาชิกพรรคพลังมหาชนแล้วพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีรายชื่อเป็นสมาชิกของพรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๐๕ คน จึงได้ยืนยันไป

ทั้งนี้ ก่อนการประชุมใหญ่พรรคจะเริ่มขึ้น นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัญญิกพรรค ได้เสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรคว่า ขอให้นางสุคนธวรรณ ทับทิมเทศ สมาชิกพรรค ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคที่ว่างอยู่ ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคได้ปฏิเสธ เนื่องจากนางสุคนธวรรณฯ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่พรรคจัดขึ้นมาก่อน หากนำเสนอให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาก็ไม่อาจหาเหตุผลที่เหมาะสมมาชี้แจงต่อสมาชิกพรรคที่เข้าประชุมได้ นายสุวิทย์ฯ เกิดความไม่พอใจถึงกับกล่าวว่า หากขึ้นประชุมต่อไป โดยไม่แต่งตั้งนางสุคนธวรรณฯ เป็นเลขาธิการพรรค จะทำเรื่องร้องเรียนคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่า การประชุมใหญ่สามัญวันนี้ไม่ครบองค์ประชุม ซึ่งพรรคจะถูกยุบตามกฎหมาย แล้วเดินทางออกจากห้องประชุมไปก่อนที่จะมีการเปิดการประชุม ซึ่งพรรคก็ดำเนินการประชุมต่อเมื่อครบองค์ประชุม เพราะเชื่อมั่นว่าได้ดำเนินการประชุมโดยชอบ

(๒) พรรคพลังมหาชนชี้แจงว่า พรรคมีเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นชาวไร่ชาวนาและมีฐานะยากจน โดยสนับสนุนให้มวลสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค ดังจะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองใหญ่ๆ ปกติจะมีการประชุมใหญ่สามัญเพียงปีละครั้ง แต่ในช่วง ๖ เดือนแรกของปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พรรคได้จัดประชุมใหญ่สามัญถึง ๒ ครั้ง และได้จัดประชุมใหญ่สามัญ เป็นครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และทุกครั้งได้แจ้งมติที่ประชุมใหญ่ไปให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงและนายทะเบียน ฯ ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามมติที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๑ และไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามมติที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ โดยอ้างเหตุว่า อยู่ระหว่างการสอบสวนเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒ การที่พรรคได้มีหนังสือแจ้งผลการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ไปให้นายทะเบียน ฯ ตอบรับการเปลี่ยนแปลง พรรคเชื่อมั่นโดยสุจริตว่า ได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งหากพรรคทราบมาก่อนว่า มีบุคคลอื่นที่มีชื่อสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมด้วย พรรคก็คงจะไม่จัดส่งให้นายทะเบียน ฯ พิจารณา เนื่องจากทราบข้อกฎหมายดีว่า การกระทำดังกล่าวจะมีผลทำให้พรรคถูกยุบเลิก และหากมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุมจริง ก็ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่พรรคจะต้องปลอมแปลงรายชื่อและลายมือชื่อผู้เข้าประชุมเพื่อให้ครบองค์ประชุม เพราะพรรคสามารถเลื่อนการประชุมได้ และความเสียหายที่พรรคจะได้รับก็เพียงถูกทางโรงแรมยึดเงินค่าประกัน จำนวน ๑,๐๐๐ บาทไปเท่านั้น

(๓) พรรคพลังมหาชนชี้แจงว่า เมื่อพรรคพลังมหาชนได้รับหนังสือ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ จากนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงทราบว่า นายสุวิทย์ ธนาปกิจ ได้ดำเนินการตามที่ข่มขู่ไว้และต่อมานายสุวิทย์ ฯ คงจะเกิดความละอายใจจึงได้ไปให้การยืนยันต่อเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียน ฯ ว่า ตามที่ได้เป็นผู้ร้องคัดค้านว่าองค์ประชุมใหญ่พรรคไม่ครบ เนื่องจากมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเพราะในวันประชุมเมื่อถึงกำหนดเวลาเริ่มประชุมตามหนังสือเชิญ มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเพียง ๕๕ คน ซึ่งเห็นว่า ไม่ครบองค์ประชุม จึงเดินทางกลับ ภายหลังได้รับทราบว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ครบองค์ประชุม อย่างไรก็ตาม โดยปกติทางราชการจะยุติเรื่องเมื่อผู้ร้องคัดค้าน

ได้สำนึกผิด และมาให้การในลักษณะที่ตรงกันข้ามกับหนังสือคัดค้านที่เป็นโทษกับพรรคพลังมหาชน แต่คงจะเป็นด้วยในวันที่นายสุวิทย์ ฯ ได้ไปยื่นหนังสือคัดค้านนั้น คงจะมีการกล่าวให้ร้ายป้ายสีพรรคกับเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อพรรค จึงไม่ยอมยุติเรื่อง และได้ดำเนินการทางกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมกับพรรคต่อไป ดังนี้

(๓.๑) นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้แจ้งให้พรรคพลังมหาชนทราบว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามมติคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๕๒ และประจำปี ๒๕๕๓ ไว้ก่อนจนกว่าการสอบสวนการดำเนินการของพรรคพลังมหาชนจะมีข้อยุติลง

(๓.๒) เรียกตัวผู้เข้าร่วมประชุมมาทำการสอบสวนหลายครั้ง แม้ว่าจะได้ข้อสรุปในการดำเนินการสอบสวนครั้งแรกที่ได้เชิญสมาชิก จำนวน ๑๒ คน มาชี้แจง และมีสมาชิกเดินทางไปชี้แจงและส่งคำชี้แจงจำนวน ๗ คน ซึ่งได้ชี้แจงตรงกันว่า เป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จริง ประกอบกับได้ให้กรรมการบริหารพรรค จำนวน ๒๒ คน นำเอกสารไปชี้แจงก่อนแล้ว ซึ่งกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๘ คน รวมทั้งนายสุวิทย์ ฯ ผู้ร้องคัดค้านได้ไปให้การซึ่งทุกคนให้ถ้อยคำตรงกันว่า ได้เข้าร่วมประชุม และมีผู้เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุม แต่ก็ยังไม่ยอมยุติเรื่องกลับส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในท้องที่ที่บุคคลผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมมีภูมิลำเนาอยู่ดำเนินการสอบสวนอีก จนบุคคลบางคนที่เคยให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียน ฯ ว่า เป็นสมาชิกพรรคและได้เข้าร่วมประชุมใหญ่จริง เช่น นายอ่อน อำนาง นางหนูเอื้อ คำปัญญา นางสุนันท์ กิติพันธ์ และนายเสาร์ สุผา เกิดความหวาดกลัวจนต้องกลับคำให้การเป็นว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว

สำหรับบุคคลที่มีรายชื่อและลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ระบุผลการสอบสวนว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ไม่มีตัวตน หรือไม่ได้เป็นสมาชิก นั้น อาจเป็นไปได้ว่า เกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ฯ ผู้คัดค้าน ด้วยการให้บุคคลใดก็ได้มาลงนามเข้าประชุมโดยใช้ชื่อของบุคคลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การที่นายทะเบียน ฯ ได้ระบุไว้ในคำร้องว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม กล่าวคือ อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ซึ่งเท่ากับว่านายทะเบียน ฯ ยอมรับว่า แม้จะพยายามสอบสวนโดยใช้เวลากว่า ๒ ปี เพื่อเอาผิดกับพรรคให้ได้ มีผลสรุปว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคขาดจำนวนองค์ประชุมไปเพียง ๗ คน

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องเพิ่มเติมชี้แจงว่า จากการตรวจสอบบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไป คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมืองมีข้อสังเกตว่า ลายมือชื่อของผู้ที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ ขึ้นไป เป็นลายมือชื่อที่คล้ายกันมากเหมือนเป็นลายมือชื่อของบุคคลคนเดียวกัน ในขั้นตอนแรกได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคนำบุคคลที่ได้จากการสุ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ รวม ๑๒ คน มาให้ถ้อยคำต่อพนักงาน แต่หัวหน้าพรรคพลังมหาชนนำมาเพียง ๗ คน ไม่ได้มาชี้แจง ๕ คน และพรรคได้ยืนยันว่า บุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และได้เข้าร่วมประชุมทุกคน พร้อมทั้งได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบแล้วมอบหมายพนักงานสอบสวนที่มาช่วยปฏิบัติงานที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อและเมื่อได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง จึงมีความเห็นว่า สมควรเรียกสมาชิกพรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๔ คน มาสอบปากคำและมอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ดำเนินการสอบปากคำแทน จำนวน ๓ คน และสถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการสอบปากคำแทน จำนวน ๑ คน ปรากฏว่า สมาชิกพรรคที่เรียกมาสอบไม่มีบุคคลใดมาให้ปากคำ ส่วนที่มอบหมายให้สถานีตำรวจทั้งสองแห่งดำเนินการปรากฏว่า สถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ ได้ส่งบันทึกการสอบปากคำให้ แต่สถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองสองห้อง ไม่แจ้งผลการดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนประกอบกับระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานพอสมควรแล้ว นายทะเบียน ฯ จึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่างๆ จำนวน ๑๑ จังหวัด ดำเนินการสอบปากคำแทนนายทะเบียน ฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับทุกพรรคการเมือง

ส่วนที่พรรคพลังมหาชนอ้างว่า นายอ่อน อำนาง นางหนูเอื้อ คำปัญญา นางสุคนธ์ กิติพันธ์ และนายเสาร์ สุภา เกิดความหวาดกลัวจนต้องกลับคำให้การนั้นไม่เป็นความจริง เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคนำบุคคลที่จะสอบปากคำ มาพบเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อดำเนินการสอบปากคำ ข้อเท็จจริงมีว่า นายอ่อน ฯ และนายเสาร์ ฯ มาให้ถ้อยคำด้วยตนเอง ส่วนอีก ๒ คน คือ นางหนูเอื้อ ฯ ได้ทำเป็นหนังสือมาชี้แจงและนางสุคนธ์ ฯ ได้มอบหมายให้นายประชัน กิติพันธ์ สามีมามีให้ถ้อยคำแทน ซึ่งนายประชัน ฯ ลงลายมือชื่อเป็นพยานในบันทึกถ้อยคำของนายเสาร์ ฯ ด้วย นอกจากนี้ ลายมือชื่อของนางหนูเอื้อ ฯ และนางสุคนธ์ ฯ ในหนังสือที่พรรคพลังมหาชนจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีความแตกต่างกัน

กับบันทึกการสอบปากคำของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ สำหรับนายอ่อน ๆ ไม่ได้กลับคำให้การตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพียงแต่มีหนังสือแจ้งว่าไม่มีคำรถมาพบเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กรุงเทพมหานครได้ และแม้แต่พระภิกษุยศ แคนชัย ซึ่งบวชเป็นพระภิกษุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ปรากฏชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคโดยพรรคพลังมหาชนยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรค และเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคด้วย ส่วนที่พรรคจัดส่งสำเนาใบสมัครของนางหนูเอื้อ ๆ และนางสุคนธ์ ๆ มาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยืนยันว่า เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนจริง ก็เป็นการดำเนินการเช่นเดียวกันกับที่พรรคได้เคยยืนยันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

กรณีที่นายสุวิทย์ ธนาปกิจ ผู้ร้องคัดค้านตอนเรื่องแล้ว แต่ไม่สามารถยุติเรื่องได้นั้น เนื่องจากพรรคพลังมหาชนได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง เมื่อข้อเท็จจริงมีความขัดแย้งกันและยังไม่ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า พรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้พิจารณานำเสนอนายทะเบียน ๆ เพื่อพิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนายทะเบียน ๆ เห็นชอบและแจ้งให้พรรคพลังมหาชนทราบแล้ว พร้อมทั้งดำเนินการตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พยายามดำเนินการสอบสวนเป็นเวลากว่า ๒ ปี ได้ผลสรุปเพียงว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนอย่างมากที่สุดเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ขาดไป ๗ คน นั้น ขอชี้แจงว่า นายทะเบียน ๆ ไม่ได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนครบทุกคน โดยทำการตรวจสอบเฉพาะบุคคลตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ ขึ้นไปเพียงจำนวน ๔๕ คน ตามความเห็นของคณะที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง เท่านั้น ซึ่งปรากฏรายละเอียดตามสำเนาทันทีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๐๐๔/ว ๕๑ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นๆ อีก ๑๐ จังหวัด ทำการสอบสวนแทน ซึ่งหนังสือดังกล่าวได้จัดส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

พรรคพลังมหาชนได้ชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลยที่มุ่งเอาผิดกับพรรค ดังนี้

การให้ปากคำของนายอ่อน อำนาจ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้อ้างไว้ในคำร้องเพิ่มเติมว่า นายอ่อน ฯ ไม่ได้กลับคำให้การตามที่พรรคชี้แจงเพียงแต่มีหนังสือแจ้งว่าไม่มีคำรถมาพบเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครได้ เป็นการให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อศาลรัฐธรรมนูญ

การให้ปากคำของนายเสาร์ สุผา ซึ่งเคยเดินทางมาให้ปากคำกับเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งให้ปากคำในฐานะผู้แทนนางหนูเอื้อ คำปัญญา และนางปะกาย จูปะมะภา โดยให้ปากคำไว้ว่า นายเสาร์ ฯ นางหนูเอื้อ ฯ และนางปะกาย ฯ ได้เดินทางมาเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญพรรคพลังมหาชนในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ในฐานะสมาชิกพรรคและอยู่ประชุมจนสิ้นสุดการประชุม คาดว่ามีผู้เข้าประชุมกว่า ๑๐๐ คน แต่ต่อมาได้กลับคำให้การโดยให้การต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ในการเรียกตัวมาสอบสวนเป็นครั้งที่สองว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งนายทะเบียน ฯ ต้องจำนนต่อหลักฐานจึงไม่ได้ปฏิเสธคำชี้แจงในเรื่องนี้ของพรรคแต่อย่างใด

การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองนำกรณีของพระภิกษุศ แคนชัย มาอ้างอิงเพื่อโน้มน้าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาไม่สุจริต นั้น พรรคได้ตรวจสอบแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีชื่อของพระภิกษุศ แคนชัย ที่ให้ปากคำว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคแต่อย่างใด แต่ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ดังกล่าว คือ นายรส แคนชัย ซึ่งเป็นบุคคลลำดับที่ ๕๓ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม ดังนั้น การมอบหมายให้ทำการสอบสวนผิดตัวบุคคลครั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยจงใจหรือความบกพร่องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ย่อมไม่อาจนำผลการสอบสวนดังกล่าวมากล่าวอ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชนได้

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยืนยันคำร้องเพิ่มเติมชี้แจงต่อกรณี นายอ่อน อำนาจ ว่า ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า นายอ่อน ฯ เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ หรือไม่ อย่างไร รวม ๓ ครั้ง

๑) เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคนำ นายอ่อน ฯ ไปพบพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้ถ้อยคำว่าได้เข้าร่วมและอยู่ประชุมจนเลิก

๒) นายอ่อน ฯ ส่งคำชี้แจงทางไปรษณีย์ คำชี้แจงลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ว่าไม่สามารถเดินทางไปพบนายทะเบียนได้เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

๓) เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย แจ้งว่าได้สอบปากคำนายอ่อน ฯ โดยนายอ่อน ฯ ให้ถ้อยคำว่าได้รับหนังสือเชิญให้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ แต่เนื่องจากพรรคได้เลื่อนการประชุมไปเป็นวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จึงเดินทางกลับจังหวัดเลยและไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

การที่พรรคพลังมหาชนกล่าวอ้างว่า นายทะเบียน ฯ ให้ถ้อยคำกรณีของนายอ่อน ฯ เป็นเท็จ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เป็นการกล่าวอ้างเพื่อกล่าวหาคำชี้แจงของนายทะเบียน ฯ ที่ได้ชี้แจงไปตามข้อเท็จจริงว่า เป็นเท็จ ซึ่งหัวหน้าพรรคสามารถอ่านเข้าใจได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงที่นายทะเบียนได้ดำเนินการและส่งศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณา

สำหรับกรณีที่นางหลั่น กำเนิด และนางอำไพ บันดิษฐภักดิ์ ให้ปากคำว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และทางพรรคได้จัดส่งสำเนาใบสมัครของนางหลั่น ฯ และนางอำไพ ฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยืนยันว่า บุคคลทั้งสองเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนจริง นั้น เป็นการดำเนินการเช่นเดียวกันกับที่ได้เคยยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

นอกจากนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองยังได้ชี้แจงกรณีของพระภิกษุยศ แคนชัย ว่า ในการตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค นายทะเบียน ฯ ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอความอนุเคราะห์สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองให้ตรวจสอบบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่จากฐานข้อมูลการทะเบียน ซึ่งไม่พบนายยศ แคนชัย ในฐานข้อมูลการทะเบียน

๒) ให้พรรคพลังมหาชนยืนยันบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์ขึ้นโดยคัดลอกจากบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดส่งให้ซึ่งเขียนด้วยลายมือว่าเป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ โดยให้จัดส่งสำเนาใบสมัคร สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมรับรองสำเนาถูกต้องไปให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๓ พรรคพลังมหาชนได้ตรวจสอบและจัดส่งบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำขึ้นโดยแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักฐานเอกสารซึ่งปรากฏว่า รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมลำดับที่ ๕๓ แก้ไขเป็น นายยศ แคนชัย พร้อมทั้งจัดส่งสำเนาใบสมัครของบุคคลดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมือง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลยได้ดำเนินการสอบปากคำบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคตามหลักฐานเอกสารที่พรรคพลังมหาชนจัดส่งให้นายทะเบียนดังกล่าวข้างต้น และได้ดำเนินการสอบปากคำพระภิกษุชย แคนชัย เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งได้ตรวจสอบเลขประจำตัวประชาชนตามบันทึกการสอบปากคำกับสำเนาใบสมัครที่พรรคพลังมหาชนจัดส่งให้นายทะเบียนข้างต้นและขอให้สำนักบริหารการทะเบียนตรวจสอบข้อมูลบุคคลจากฐานข้อมูลการทะเบียน ปรากฏตามแบบรับรองรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ ว่า เป็นชื่อตัวและชื่อสกุลเดียวกัน คือ นายชย แคนชัย

(๔) พรรคพลังมหาชนชี้แจงว่า เจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่เคยดำเนินการสอบสวนเช่นนี้กับพรรคการเมืองใดมาก่อน เหตุที่มาดำเนินการกับพรรค เนื่องจากมีอคติและนำอคติดังกล่าวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นโทษต่อพรรคพลังมหาชน อีกทั้งยังเป็นการเลือกปฏิบัติอีกด้วย กล่าวคือ ใช้สองมาตรฐาน ในการดำเนินการชะลอการจ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โดยชะลอการจ่ายเงินเฉพาะของพรรคพลังมหาชน ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการผิดกฎหมายอันเป็นความผิดเพียงเล็กน้อย ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อสังคมและประเทศชาติ แต่กลับจ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคประชาธิปไตย ซึ่งถูกกล่าวหาว่า มีเหตุอันอาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง เนื่องจากรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือบุคคลต่างชาติเข้าเป็นสมาชิกพรรค ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยตรง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมชี้แจงว่า ตามที่พรรคอ้างว่า เจ้าหน้าที่ไม่เคยดำเนินการกับพรรคการเมืองใดเช่นนี้มาก่อน และนำอคติมาใช้นั้น ไม่เป็นความจริง การควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินงาน และปฏิบัติงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการกับทุกพรรคการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะกรณีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการบางส่วนและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องดำเนินการในบางส่วนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการเดินทางมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร โดยได้ถือปฏิบัติกับพรรคการเมืองทุกพรรค เช่น กรณีพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเกษตรเสรี

พรรคพลังมหาชน ยืนยันคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม เพื่อแสดงข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และ เหตุผลต่าง ๆ ว่า คำกล่าวอ้างของนายทะเบียนพรรคการเมืองข้างต้นไม่เป็นความจริงดังนี้

๑) กรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเกษตรเสรี เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากกรณีของ พรรคพลังมหาชน สำหรับสมาชิกพรรคพลังมหาชนที่ถูกเรียกมาให้ปากคำแก่สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่เอง

๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ดำเนินการกับทุกพรรคการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะกรณีการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า พรรคประชาธิปัตย์รับบุคคลต่างชาติเข้าเป็นสมาชิกพรรค อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์มีเหตุอาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค ตามนัยมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง (๔)

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้ ดำเนินการโดยชอบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และเป็นมาตรฐานเดียวกันกับที่ใช้กับพรรคการเมืองอื่นด้วย แต่เหตุปัจจัยเฉพาะกรณีต่างกัน สำหรับการชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคพลังมหาชน เป็นไปตามมติ ของที่ประชุมคณะกรรมการกองทุน ฯ โดยอาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๕) ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๗

พรรคพลังมหาชนชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมิได้ใช้ “หลักการเดียวกัน แต่เหตุปัจจัยแตกต่างกัน” มาใช้ในการพิจารณากรณีของพรรคพลังมหาชนและพรรค ประชาธิปัตย์ตามที่กล่าวอ้าง แต่ใช้หลักการ “สองมาตรฐาน” กล่าวคือ หลังจากมีเหตุต้องสอบสวน พรรคพลังมหาชน นับจากวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เพียง ๑๑ วัน คณะกรรมการกองทุน ฯ ก็ได้หยิบยกเอามาเป็นเหตุและมีมติชะลอการจ่ายเงินให้แก่พรรคพลังมหาชน ไว้ก่อนจนกว่าการสอบสวนจะแล้วเสร็จ ต่างจากกรณีของพรรคประชาธิปัตย์

นอกจากนี้ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมแล้วอ้างถึงเหตุการณ์ใน ระหว่างวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งปรากฏข่าวทางสื่อมวลชนว่า เจ้าหน้าที่ของพรรคพลังมหาชนร่วมกับบุคคลภายนอกได้นำสมาชิกพรรค จำนวน ๘๑ คน ไปทำงาน ที่ประเทศเกาหลีใต้ และต่อมาพรรคพลังมหาชนได้รายงานว่าคณะกรรมการสอบสวนข้อกล่าวหาของ

พรรคพลังมหาชนได้สรุปผลว่า นายสุทธิชัย สามีโดยบรมรัฐ กรรมการบริหารพรรคร่วมกับบุคคลภายนอกแอบอ้างพรรคเพื่อผลประโยชน์และถือเป็นตัวการในการจัดส่งคนงานไปประเทศเกาหลีใต้และมีส่วนรับรู้และได้รับผลประโยชน์ ซึ่งการกระทำนี้สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลยที่ได้พิจารณาจากการสอบปากคำว่าการกระทำของพรรคพลังมหาชนเป็นลักษณะของการหลอกลวง โดยบอกว่าจะได้รับการแจกปุ๋ยและยาฆ่าแมลงแล้วก็นำเอารายชื่อผู้ที่ถูกหลอกไปกล่าวอ้างเป็นสมาชิกพรรคโดยเจ้าตัวไม่ทราบเรื่องมาก่อน บางคนไม่มีตัวตน และพรรคพลังมหาชนไม่เคยดำเนินกิจการใดๆ ในพื้นที่ของจังหวัดเลยแต่อย่างใด มีพฤติกรรมเป็นไปในลักษณะเข้าข่ายหลอกลวงประชาชน หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้จะเป็นการทำลายความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย นั้น การกล่าวอ้างดังกล่าวย่อมเป็นการยืนยันว่า เจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพรรคพลังมหาชน เพราะมีความเชื่อส่วนตัวว่าพรรคพลังมหาชนเป็นพรรคการเมืองชั้นเลวที่ต้องดำเนินการทุกวิถีทางให้ถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไป และสบโอกาสเมื่อสามารถยกเอาเหตุการณ์ประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่นานนัก และใช้เวลาการสอบสวนเกือบ ๓ ปี จนได้ผลการสอบสวนเป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่มาเป็นเหตุในการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

สำหรับกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย รายงานผลการสอบสวนและสรุปความเห็นมาด้วย นั้น เป็นการสอบสวนและเสนอความเห็นในลักษณะที่มีอคติและมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะต้องยุบพรรคพลังมหาชน เพราะเป็นการสรุปจากการให้ปากคำของบุคคลเพียง ๒ คน คือ นางหลั่น กำเนิด และนางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์ และบรรยากาศในการสอบสวนนั้น อาจจะมีลักษณะของการข่มขู่ชี้หน้า จนทำให้ผู้ให้ถ้อยคำเกิดความหวาดกลัวไม่กล้ารับว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน เป็นการดำเนินการสอบสวนมุ่งเอาผิดกับพรรคพลังมหาชนให้ได้ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากกรณีการให้ปากคำของนายอ่อน อำนาง นายเสาร์ สุผา พระภิกษุศ แคนชัย นางหลั่น กำเนิด และนางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์

(๕) พรรคพลังมหาชนชี้แจงว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน ด้วยเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ นั้น นายทะเบียน ฯ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งกำหนดว่าเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ให้นายทะเบียน ฯ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ แต่ในคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยของนายทะเบียน ฯ ไม่ได้ระบุเกี่ยวกับวันเดือนปีที่ผู้ร้องมอบหมายบุคคลให้ไปทำการสอบสวนหรือพิจารณาเรื่องดำเนินการแล้วเสร็จ ในแต่ละครั้งแต่ละเหตุการณ์ อาจเป็นไปได้ว่า นายทะเบียน ฯ ปกปิดวันเดือนปีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ เนื่องจากนายทะเบียน ฯ ได้ทำการสอบสวนมาเป็นเวลานาน ความน่าจะปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ นานเกินกว่าเวลา ๑๕ วัน ตามที่กฎหมายกำหนด อันเป็นเหตุให้การยื่นคำร้องเป็นโมฆะได้ ดังนั้น พรรคพลังมหาชนจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเรียกเอกสารหลักฐานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของนายทะเบียน ฯ มาให้ถ้อยคำด้วย

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖ วรรคสอง โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบและประมวลเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนนำเสนอต่อนายทะเบียน ฯ โดยนายทะเบียน ฯ ได้รับในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ จึงถือได้ว่า วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖๕ วรรคสอง และในวันเดียวกันนั้นเองนายทะเบียน ฯ ได้มีหนังสือถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่อง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ฉะนั้น นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนจนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้เป็นเวลาเพียง ๗ วัน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้ว

พรรคพลังมหาชนชี้แจงเพิ่มเติมยืนยันว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองปิดบังวันเวลาที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชนเกินกว่า ๑๕ วัน ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีเหตุผล ดังนี้

๑) ในบันทึกข้อความ สำนักกิจการพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๒๒๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชน ได้ระบุไว้ดังนี้

“๑. เรื่องเดิม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขออนุมัตินำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชน กรณีพรรคพลังมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๘ คน และต่อมานายสุวิทย์ ธนาปกิจ เற்றுญิกพรรคพลังมหาชน ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าวมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๕ คน ไม่เป็นไปตาม

ข้อบังคับพรรค เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นก่อนนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ

๒. ข้อเท็จจริง ในคราวประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๘/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้พิจารณาเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชน ตามข้อ ๑ แล้ว ดังนี้

๒.๑ การพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ฯลฯ ที่ประชุมมีมติ เห็นสมควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคพลังมหาชนตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

๒.๒ การพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมมีมติ เห็นสมควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง”

กรณียอมเป็นหลักฐานชี้ชัดว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพลังมหาชนมีเหตุต้องยุบหรือเลิกพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ก่อนวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งนับถึงวันที่นายทะเบียนฯ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคพลังมหาชน เป็นเวลาอย่างน้อย ๑๑ วัน ดังนั้น ความที่ได้ยื่นยันต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า กรณีปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน และความที่ว่า นับถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้เป็นเวลาเพียง ๗ วัน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติตามมาตรา ๖๕ วรรคสองแล้ว จึงเป็นการแจ้งความอันเป็นเท็จต่อศาลรัฐธรรมนูญ และหากนับอายุความถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ตามที่นายทะเบียนฯ นับอายุความนั้นจะเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๘ วัน ซึ่งขาดอายุความเกินกว่า ๑๕ วัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้ว

๒) เมื่อพิจารณาจากเอกสารการสอบสวนของนายทะเบียนพรรคการเมืองสามารถสรุปผลการดำเนินการได้ ดังนี้

สถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ส่งบันทึกการสอบสวน โดยส่งบันทึกการสอบสวนไปให้นายทะเบียนฯ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งได้รับเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔ เรื่อง การสอบสวนปากคำแทนนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่งสำนวนการสอบสวนปากคำ ไปให้นายทะเบียน ฯ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ จากเอกสารแสดงให้เห็นว่า นายทะเบียน ฯ ได้รับทราบการรายงานผลการสอบสวน ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ การที่เจ้าหน้าที่ของนายทะเบียน ฯ ไม่นำเสนอโดยเร็วนี้ เป็นความล่าช้าของระบบงานและเจ้าหน้าที่ ซึ่งนายทะเบียน ฯ ต้องรับผิดชอบ และไม่ผูกพันบุคคลภายนอกซึ่งต้องเสียสิทธิในความล่าช้านั้น จึงต้องสันนิษฐานในทางที่เป็นคุณกับพรรคพลังมหาชนว่า กรณีปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ ซึ่งเมื่อนับถึงวันที่ได้ยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ จะเป็นเวลา ๒๔ วัน และถ้านับถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญ รับเรื่องไว้ตามที่นายทะเบียน ฯ นับอายุความจะเป็นเวลา ๓๑ วัน ซึ่งขาดอายุความเกินกว่า ๑๕ วัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงเพิ่มเติมว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบ การดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนและได้ดำเนินการเพื่อความรอบคอบ โดยนำความเห็นของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีความเห็นว่า การดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคซึ่งมีเหตุยุบพรรค ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เข้าพิจารณาใน คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่า การกระทำความผิดของพรรคพลังมหาชนตามข้อเท็จจริงที่ ปรากฏเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ อย่างไร ซึ่งต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการ ดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ มีความเห็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเสนอนายทะเบียนพรรค การเมือง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องเพื่อยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชนในวันเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำส่ง ศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ลงนามในคำร้อง ๗ วัน

(๖) พรรคพลังมหาชนได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑) ยกคำร้องให้ยุบพรรคพลังมหาชนของผู้ร้อง เพื่อให้พรรคพลังมหาชนดำเนินกิจการทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ต่อไป

๒) มีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ของพรรคพลังมหาชน

๓) มีคำสั่งให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองยกเลิกมติที่ให้ชะลอการจ่ายเงินจัดสรรเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองให้แก่พรรคพลังมหาชน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ และ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นมติที่ไม่มีกฎหมายใดๆ รองรับ เป็นการเลือกปฏิบัติ และขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ ที่กำหนดให้รัฐสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงกรณีที่พรรคขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่รวม ๓ ครั้ง ดังกล่าวว่าการประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ เนื่องจากพรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) พร้อมทั้งได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง สำหรับการประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๓/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ชะลอการตอบรับ เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พรรคพลังมหาชน จึงยังไม่ได้พิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับ

การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่ ทั้งสองครั้งดังกล่าว ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และการชะลอการพิจารณาก็ไม่ทำให้การดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนเกิดความเสียหาย เพราะพรรคพลังมหาชนสามารถดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อไปได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้องแล้ว มีปัญหาเบื้องต้นที่ต้องพิจารณา วินิจฉัยก่อนว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีปัญหาเรื่องอายุความ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง ตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องปิดบังวันเวลาที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชนของผู้ร้องเกินกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด จึงขาดอายุความ เนื่องจากผู้ร้องได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้องเป็นเวลานาน ความน่าจะปรากฏต่อผู้ร้องเกิน ๑๕ วัน โดยอ้างถึงหนังสือสำนักกิจการพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๒๒๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การดำเนินกิจการพรรคพลังมหาชน นั้น ในกรณีเช่นนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคถิ่นไทย ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ว่า “ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและลงลายมือชื่อในคำร้อง เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยยื่นคำร้องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ จึงเป็นการยื่นคำร้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนตามที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และ

ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องอายุความหรือไม่” กรณีดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญถือเอาวันที่ผู้ร้องทราบว่ามีเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องมิใช่นับเอาวันที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า มีเหตุที่จะต้องยุบพรรคการเมืองตามกฎหมายเป็นวันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องอาจจะไม่เห็นเช่นนั้นก็ได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่ ... ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ได้ดำเนินการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องตามที่ได้รับมอบหมายให้ผู้ร้องทราบความก้าวหน้ามาโดยลำดับ และเพื่อความรอบคอบก็ได้นำความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ของผู้ถูกร้องไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค อันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ อย่างไร ซึ่งต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการ และคณะกรรมการ ฯ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ มีความเห็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ ต่อมาในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเสนอผู้ร้องเพื่อขอให้คำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ร้องเห็นชอบและลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน ตามหลักฐานเป็นหนังสือสำนักกิจการพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๒๒๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ผู้ร้องและผู้ถูกร้องได้อ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำคำร้องดังกล่าวมายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ภายหลังจากที่ผู้ร้องลงนามในคำร้อง ๗ วัน จึงฟังได้ว่า ผู้ร้องทราบและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนตามที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๕

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาแล้ว การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณูญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

และมาตรา ๒๖ ที่บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง” ซึ่งข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ กำหนดว่า “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้ (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค” และข้อ ๗๐ กำหนดว่า “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม...”

ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ถูกร้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ และได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติของที่ประชุมใหญ่ดังกล่าว แต่เนื่องจาก นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัณูญิกพรรคได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจาก

เห็นว่า การประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องมีองค์ประชุมเพียง ๕๕ คน ไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และเอกสารโดยเฉพาะรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความจริง ผู้ร้องจึงมีหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทั้ง ๒๒ คน ไปชี้แจง แต่มีกรรมการบริหารพรรคเพียง ๘ คน ชี้แจง ในจำนวนนี้มี ๕ คนที่ชี้แจงด้วยตนเอง ซึ่งรวมถึง นายสุวิทย์ ฯ ผู้ร้องคัดค้านด้วย โดยชี้แจงทำนองเดียวกันว่า มีสมาชิกร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ ฯ มาร้องคัดค้านเนื่องจากมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเพราะในวันประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมยังมีองค์ประชุมไม่ครบ และได้เดินทางกลับไปก่อนแต่มาทราบภายหลังว่า มีสมาชิกกว่า ๑๐๐ คน เข้าประชุมและมีการพิจารณาเรื่องต่างๆ ตามระเบียบวาระ จึงขอลอนคำร้องคัดค้านดังกล่าว แต่โดยที่บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน ผู้ร้องจึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงให้กระจ่าง ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบต่างๆ ได้ขอความเห็นชอบจากผู้ร้อง ทั้งนี้ก่อนนำเสนอผลการตรวจสอบต่อผู้ร้องก็ได้ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ร้องซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาด้วย สำหรับการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ผู้ร้องได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ดำเนินการ ส่วนการสอบสวนปากคำนอกจากที่ได้ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเองแล้ว ผู้ร้องได้มอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอสองแห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ อีก ๑๐ จังหวัด ดำเนินการสอบสวนบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้นๆ แทน แล้วแต่กรณี ปรากฏว่า ในจำนวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๐๖ คน และที่ผู้ถูกร้องขอเพิ่มรายชื่ออีก ๓ คน รวม ๑๐๙ คน นั้น มีจำนวน ๑๖ คน คือ

(๑) นางสาวศุคนธ์ กิติพันธ์ (ลำดับที่ ๗๕) พิจารณาลายมือชื่อ (ลายเซ็น) ในสำเนาใบสมัครสมาชิกพรรคพลังมหาชนของนางศุคนธ์ ฯ ที่ผู้ถูกร้องส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนจริง พบว่า มีลักษณะเหมือนกันกับลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การของนางศุคนธ์ ฯ ที่ให้ถ้อยคำไว้กับพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ซึ่งผู้ร้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ ตามเอกสารดังกล่าวเชื่อได้ว่า เป็นลายมือชื่อของนางศุคนธ์ ฯ จริง ส่วนลายมือชื่อในเอกสารบัญชีรายชื่อผู้เข้าประชุมใหญ่พรรคและหนังสือชี้แจงยืนยันว่ามาประชุมใหญ่พรรคของนางศุคนธ์ ฯ รวมทั้งเป็นหนังสือมอบอำนาจให้นายประชัน ฯ มาให้ปากคำแทนด้วย ซึ่งผู้ถูกร้อง

ได้ส่งให้ผู้ร้อง นั้น เป็นลายมือชื่อที่แตกต่างไปจากลายมือชื่อดังกล่าว จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า เป็นลายมือชื่อของนางสุคนธ์ ฯ และนางสุคนธ์ ฯ เข้าร่วมประชุมด้วย อีกทั้งเมื่อนำข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ไปพิจารณาประกอบกับวันเดือนปี ที่ลงไว้ในใบสมัครสมาชิกพรรคพลังมหาชนของนางสุคนธ์ ฯ คือวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับวันประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ย่อมจะขัดหรือแย้งกับข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๑๔ ที่กำหนดไว้ว่า “การสมัครเป็นสมาชิกพรรคให้ผู้สมัครยื่นใบสมัคร ตามแบบพิมพ์ของพรรคต่อเลขาธิการพรรคหรือประธานสาขาพรรค แล้วให้เลขาธิการพรรคพิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรคและเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคอนุมัติให้รับเป็นสมาชิกได้ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกไว้เป็นหลักฐานด้วย” จึงฟังได้ตามคำให้การของนางสุคนธ์ ฯ ที่ให้การไว้กับพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๒) นางหนูเอื้อ คำปัญญา (ลำดับที่ ๖๕) พิจารณาลายมือชื่อในสำเนาใบสมัครสมาชิกพรรคพลังมหาชนของนางหนูเอื้อ ฯ ที่ผู้ถูกร้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า มีลักษณะเหมือนกันกับลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การของนางหนูเอื้อ ฯ ที่ให้ด้วยคำไว้กับพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ ซึ่งผู้ร้องส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเป็นลายมือชื่อที่ทั้งฝ่ายผู้ร้องและผู้ถูกร้องอ้างตรงกัน ย่อมเห็นได้ว่า ลายมือชื่อที่ลงไว้ตรงกันนั้นเป็นของนางหนูเอื้อ ฯ จริง ส่วนเอกสารที่ลายมือชื่อของนางหนูเอื้อ ฯ แตกต่างไป โดยเฉพาะในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคและหนังสือชี้แจงยืนยันว่ามาประชุมใหญ่พรรคของนางหนูเอื้อ ฯ ซึ่งเป็นหนังสือมอบอำนาจให้นายเสาร์ ฯ มาให้ปากคำแทนโดยผู้ถูกร้องจัดส่งให้ผู้ร้องไม่อาจรับฟังได้ และฟังได้ตามคำให้การของนางหนูเอื้อ ฯ ที่ให้การไว้กับพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ ว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๓) นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ (ลำดับที่ ๗๘) พิจารณาลายมือชื่อของนายเบียง ฯ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน พบว่า แตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การที่ให้ไว้แก่พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จึงฟังได้ตามคำให้การของนายเบียง ฯ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๔) นายเสาร์ สุผา (ลำดับที่ ๖๖) และ

(๕) นายอ่อน อำนาจ (ลำดับที่ ๖๐) พิจารณาลายมือชื่อของนายเสาร์ ฯ และนายอ่อน ฯ ซึ่งลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกการให้ปากคำของบุคคลทั้งสองและที่เกี่ยวข้อง ตามที่ฝ่ายผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

อ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า มีลักษณะเหมือนกัน เว้นแต่เพียงลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเท่านั้น การที่ลายมือชื่อที่ทั้งสองฝ่ายอ้างตรงกัน ย่อมเห็นได้ว่า เป็นลายมือชื่อของนายเสาร์ ฯ และนายอ่อน ฯ จริง ฉะนั้น แม้คำให้การของนายเสาร์ ฯ และนายอ่อน ฯ จะกลับไปกลับมาก็ตาม แต่เมื่อลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคแตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ทั้งฝ่ายผู้ร้องและผู้ถูกร้องอ้างไว้ตรงกัน จึงฟังได้ว่า นายเสาร์ ฯ และนายอ่อน ฯ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๖) นางหลั่น กำเนิด (ลำดับที่ ๖๓) และ

(๗) นางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์ (ลำดับที่ ๗๑) พิจารณาลายมือชื่อในสำเนาใบสมัครสมาชิกพรรคพลังมหาชนของนางหลั่น ฯ และนางอำไพ ฯ ที่ผู้ถูกร้องส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญ พบว่ามีลักษณะเหมือนกันกับลายมือชื่อในบันทึกคำให้การของบุคคลทั้งสองที่ให้ถ้อยคำไว้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ซึ่งผู้ร้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเป็นลายมือชื่อที่ทั้งฝ่ายผู้ร้องและผู้ถูกร้องอ้างตรงกัน ย่อมเห็นได้ว่า ลายมือชื่อที่ลงไว้ตรงกันนั้นเป็นของนางหลั่น ฯ และนางอำไพ ฯ จริง ส่วนเอกสารที่ลายมือชื่อนางหลั่น ฯ และนางอำไพ ฯ แตกต่างไป โดยเฉพาะในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ไม่อาจจับฟังได้ และฟังได้ตามคำให้การของนางหลั่น ฯ และนางอำไพ ฯ ที่ให้การไว้กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๘) พระภิกษุศ แคนชัย (ลำดับที่ ๕๓) พิจารณาคุคคลในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ลำดับที่ ๕๓ คือ พระภิกษุศ แคนชัย และไม่มีบุคคลชื่อ รศ แคนชัย ตามที่ฝ่ายผู้ถูกร้องอ้างปรากฏในฐานข้อมูลการทะเบียน กรรมการปกครอง แต่อย่างไร ประกอบกับพระภิกษุศ แคนชัย ให้ปากคำแก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลยว่า บวชมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ และลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การ ซึ่งลายมือชื่อดังกล่าวแตกต่างไปจากลายมือชื่อของบุคคลลำดับที่ ๕๓ ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค จึงฟังได้ตามคำให้การของพระภิกษุศ แคนชัย ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๙) นายทองใบ ปัทมาลัย (ลำดับที่ ๖๘)

(๑๐) นางสาวหนูคิด แสงกันรี (ลำดับที่ ๗๒)

(๑๑) นายหนูพันธ์ กำเนิด (ลำดับที่ ๖๕) และ

(๑๒) นายพรหม ศรีเมือง (ลำดับที่ ๖๒) พิจารณาลายมือชื่อของบุคคลตาม (๕) (๑๐) (๑๑) และ (๑๒) ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน พบว่า แตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การที่ให้ไว้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย จึงฟังได้ตามคำให้การของบุคคลทั้งสี่ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๑๓) นางชื่น บัวบาน (ลำดับที่ ๑๑๕) พิจารณาลายมือชื่อของนางชื่น ฯ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน พบว่า แตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การของนางชื่น ฯ ที่ให้ไว้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชร จึงฟังได้ตามคำให้การของนางชื่น ฯ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๑๔) นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ (ลำดับที่ ๑๐๒) พิจารณาลายมือชื่อของนางสาวพูนทรัพย์ ฯ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน พบว่า แตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การของนางสาวพูนทรัพย์ ฯ ที่ให้ไว้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ จึงฟังได้ตามคำให้การของนางสาวพูนทรัพย์ ฯ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๑๕) นางจินดา พิกุลทอง (ลำดับที่ ๑๑๖) พิจารณาลายมือชื่อของนางจินดา ฯ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน พบว่า แตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การของนางจินดา ฯ ที่ให้ไว้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์ จึงฟังได้ตามคำให้การของนางจินดา ฯ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๑๖) นางสาวดวงจันทร์ มังกระจะมี (ลำดับที่ ๕๒) พิจารณาลายมือชื่อของนางสาวดวงจันทร์ ฯ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน พบว่า แตกต่างไปจากลายมือชื่อที่ลงไว้เป็นหลักฐานในบันทึกคำให้การของนางสาวดวงจันทร์ ฯ (นางดวงจันทร์ จามะลี) ที่ให้ไว้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จึงฟังได้ตามคำให้การของนางสาวดวงจันทร์ ฯ ว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

ตามข้อเท็จจริงและเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า บุคคลที่มีรายชื่อ และลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องระบุผลการสอบสวนว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ไม่มีตัวตน หรือไม่ได้เป็นสมาชิก นั้น อาจเป็นไปได้ว่า เกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ฯ ผู้คัดค้าน ด้วยการให้บุคคลใดก็ได้มาลงนามเข้าประชุมโดยใช้ชื่อของบุคคลดังกล่าว พร้อมกับยอมรับมาด้วยว่า ในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุม ทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตร ประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วม ประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด การที่คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไป ตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” แต่ไม่กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงฟังได้ว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คน ดังกล่าว ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งนี้เพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เป็นการไม่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้ เมื่อ ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรค เห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องแจ้งให้ผู้ร้อง พิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งเป็นกิจการที่กำหนดให้ ผู้ถูกร้องต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็น ไปตามมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้ด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายชุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวิชัย นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระภูณ นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะ สั่งยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัย
ให้ยกคำร้อง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากพรรคพลังมหาชนจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุ ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ ดังนี้

พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและพิจารณา ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค แต่เนื่องจาก นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เหมัญญิกพรรคได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่าการประชุมใหญ่พรรค มีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และเอกสารโดยเฉพาะรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความจริง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนทั้งหมดไปชี้แจง ปรากฏว่า มีกรรมการบริหารพรรค ๘ คน ชี้แจง รวมถึง นายสุวิทย์ ฯ ผู้ร้องคัดค้านด้วย โดยชี้แจงทำนองเดียวกัน กับกรรมการ ฯ คนอื่นๆ ว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ ฯ มาร้องคัดค้านเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนและขอถอนคำร้องคัดค้าน แต่โดยที่บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่ หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงให้กระจ่าง ซึ่งการดำเนินการ ตรวจสอบต่างๆ ได้ขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งนี้ ก่อนนำเสนอผลการตรวจสอบ ต่อนายทะเบียนก็ได้ให้คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาด้วย สำหรับการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ได้ขอให้ สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ดำเนินการ ส่วนการสอบสวนปากคำผู้เกี่ยวข้อง นอกจากที่ได้ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเองแล้ว ได้มอบหมายให้สถานีตำรวจ

ภูธรประจำอำเภอสองแห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่างๆ รวม ๑๑ จังหวัดดำเนินการสอบสวนบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ดำเนินการแทน แล้วแต่กรณี ปรากฏว่า ในจำนวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๐๖ คน และที่พรรคขอเพิ่มรายชื่ออีก ๓ คน รวม ๑๐๙ คน นั้น มีจำนวน ๑๖ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว ทำให้องค์ประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ พรรคได้ดำเนินการ เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนและมีเจตนาไม่สุจริตที่จะ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องพร้อมเอกสารประกอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว มีมติ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคพลังมหาชน (ผู้ถูกร้อง) เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมเอกสารประกอบ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๔ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๔ แล้ว มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมเอกสารประกอบของผู้ถูกร้องดังกล่าว รวมไว้ในสำนวน และส่งสำเนาให้ผู้ร้องทราบ หากประสงค์ จะยื่นคำร้องเพิ่มเติมให้กระทำได้ก่อนการวินิจฉัย

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ ครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นต่างๆ ตามที่ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาในคราวเดียวกันกับคำร้องลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องเพิ่มเติมของผู้ร้องดังกล่าวรวมไว้ ในสำนวน และส่งสำเนาให้ผู้ร้องทราบ

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อชี้แจงประเด็นสำคัญตามคำร้องเพิ่มเติมของผู้ร้อง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ แล้ว มีคำสั่งให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบของผู้ถูกร้องดังกล่าวรวมไว้ ในสำนวนและส่งสำเนาให้ผู้ร้องทราบ จึงทำให้ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ ครั้งที่ ๒ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงโดยอ้างว่า คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง

ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ มีความคลาดเคลื่อน และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องพร้อมเอกสารประกอบไว้พิจารณาในคราวเดียวกันกับคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องและเอกสารประกอบเพิ่มเติมของผู้ร้องดังกล่าวรวมไว้ในสำนวน

คำวินิจฉัย

เมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีปัญหาเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยก่อนว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีปัญหาเรื่องอายุความ หรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องถึงศาลรัฐธรรมนูญเกินระยะเวลา ๑๕ วัน ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง กำหนดไว้หากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นนี้ตกไป จึงจะพิจารณาในประเด็นต่อไปว่า กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคมาเป็นเวลานาน ความน่าจะเป็นปรากฏต่อผู้ร้องเกิน ๑๕ วัน การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชนของผู้ร้องเกินกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงขาดอายุความ และขอให้ยกคำร้อง ในกรณีเช่นนี้ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕ กรณีของพรรคถิ่นไทย กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญถือเอาวันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ทราบถึงเหตุที่จะต้องยุบพรรคการเมือง มิได้นับเอาวันอื่นใดหรือวันที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นหรือพบว่ามีเหตุที่จะต้องยุบพรรคการเมืองตามกฎหมาย เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำคำร้องดังกล่าวมายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองลงนามในคำร้อง ๗ วัน จึงฟังได้ว่า คำร้องของผู้ร้องชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป คือ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคพลังมหาชนที่มีรายชื่อเป็นผู้เข้าร่วมประชุมและลงลายมือชื่อไว้ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ จากการตรวจสอบลายมือชื่อของบุคคลตามคำร้อง ทั้ง ๑๖ คน ที่นายทะเบียนเห็นว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจากเอกสารของที่ฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง รวมถึงในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนประกอบกับคำให้การต่างๆ ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งสองฝ่ายส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัย ปรากฏว่า นางสุคนธ์ กิติพันธ์ (ลำดับที่ ๑๕) นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ (ลำดับที่ ๑๘) นางหนูเอื้อ คำปัญญา (ลำดับที่ ๖๕) นางหลั่น กำเนิด (ลำดับที่ ๖๓) นางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์ (ลำดับที่ ๑๑) นายเสาร์ สุผา (ลำดับที่ ๖๖) นายทองใบ ปัทมาลัย (ลำดับที่ ๖๘) นายอ่อน อำนาจ (ลำดับที่ ๖๐) นางสาวหนูคิด แสงกัณรี (ลำดับที่ ๑๒) นายหนูพันธ์ กำเนิด (ลำดับที่ ๖๕) นายพรหม ศรีเมือง (ลำดับที่ ๖๒) พระภิกษุศ แคนชัย (ลำดับที่ ๕๓) นางชื่น บัวบาน (ลำดับที่ ๑๑๕) นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ (ลำดับที่ ๑๐๒) นางจินดา พิกุลทอง (ลำดับที่ ๑๑๖) และนางสาวดวงจันทร์ มังคะระมี (ลำดับที่ ๕๒) ต่างได้ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคในครั้งดังกล่าว

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงฟังได้ว่าบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุม ๑ อย่างมากไม่เกิน ๕๓ คน ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงยอมรับมาว่าในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคเชื้อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด... เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด พิจารณาแล้วเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๑ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติ “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” ไม่ได้กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว ย่อมถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่จนทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมใหญ่พรรคไม่ครบ ๑๐๐ คน จึงเห็นว่าพรรคพลังมหาชน ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ และเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนได้

ส่วนประเด็นว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาแล้ว เหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ก็คือ พรรคการเมืองไม่ดำเนินกิจการที่กำหนดให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค ในขณะที่เหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๖ เป็นเรื่องการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งหากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค ก็เป็นเหตุจะต้องถูกยุบพรรคเช่นเดียวกัน ฉะนั้น เหตุยุบพรรคทั้งสองมาตราจะเกี่ยวเนื่องกันเพราะโดยปกติพรรคการเมืองที่ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ตามมาตรา ๒๖ ก็เพื่อจะดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้ต้องกระทำตามมาตรา ๒๕ เกือบทั้งสิ้น และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ด้วยว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้นายทะเบียนพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลง ฯ ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม โดยมีผู้เข้าประชุมอย่างมากไม่เกิน ๕๓ คน จึงถือได้ว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชน อีกเหตุหนึ่งด้วย

ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงวินิจฉัย ให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ให้อยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ คำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ ว่า พรรคพลังมหาชนแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ขอให้นายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นายทะเบียนตรวจสอบแล้วปรากฏว่าการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชนในวันดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียง ๕๓ คน ไม่ถึงหนึ่งร้อยคนตามข้อบังคับพรรค จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พรรคพลังมหาชน โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่าการประชุมใหญ่ของพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค กรรมการบริหารพรรคเชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค จึงมิได้มีการตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องหรือไม่เพียงใด ขอให้ยกคำร้องของผู้ร้องและมีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค หลังจากนั้นพรรคแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ประชุมใหญ่สามัญครั้งดังกล่าว

มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคขอให้นายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีปัญหาว่าการประชุมใหญ่สามัญของพรรคดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ ข้อบังคับพรรคพหุชนข้อ ๗๐ ระบุว่า “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม” เห็นว่า ครั้งแรกพรรคพหุชนแจ้งว่าในวันประชุมมีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๑๘ คน เป็นสมาชิกพรรค ๑๐๖ คน ผู้สื่อข่าว ๓ คน และผู้สังเกตการณ์ ๙ คน ต่อมาพรรคแจ้งว่าในวันดังกล่าวมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเพิ่มเติมอีก ๓ คน รวมเป็น ๑๑๑ คน หลังจากนั้นนายทะเบียนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่พรรคแจ้งว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่างๆ ที่พรรคแจ้งว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมเป็นผู้ตรวจสอบ ผลการตรวจสอบปรากฏว่าผู้ที่พรรคแจ้งว่าเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมนั้นมีจำนวน ๑๖ คน ยืนยันว่าตนไม่ได้เข้าร่วมประชุม ในจำนวนนั้นมี ๑๒ คน ยืนยันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพหุชนและมีได้เข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าว ส่วนอีก ๔ คนยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคพหุชนจริงแต่ในวันดังกล่าวมิได้เข้าร่วมประชุม ดังนั้นที่พรรคพหุชนอ้างว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จำนวน ๑๑๑ คน จึงไม่ถูกต้อง ที่ถูกต้องควรมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียง ๙๓ คน ไม่ถึงหนึ่งร้อยคน จึงไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพหุชนข้อ ๗๐ กรณีถือว่าพรรคพหุชนประชุมใหญ่โดยขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ เป็นเหตุที่จะต้องสั่งยุบพรรคพหุชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพหุชน แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ ได้ความว่า พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค แต่เนื่องจากนายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัญญิกพรรคมีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่า การประชุมใหญ่พรรคมีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน โดยเฉพาะเอกสารรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความจริง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนรวม ๒๒ คน ไปชี้แจง โดยนำเอกสารที่เกี่ยวข้องไปด้วย ปรากฏว่า มีกรรมการบริหารพรรค ๘ คนชี้แจง โดยไปชี้แจงด้วยตนเอง ๔ คน รวมถึง นายสุวิทย์ ๑ ผู้ร้องคัดค้านด้วย จากการชี้แจงเป็นไปทำนองเดียวกัน ว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ร้องคัดค้านเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อน และขอถอนคำร้องคัดค้าน แต่โดยที่บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียว นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริง

ผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่า เอกสารเกี่ยวกับสมาชิกดังกล่าวยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเอกสารบางส่วนไม่มีการลงชื่อสมาชิก จึงให้พรรคจัดส่งเอกสารใบสมัครเพิ่มเติม ซึ่งพรรคพลังมหาชนได้จัดส่งใบสมัครสมาชิกพรรคผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๘ ฉบับ

พร้อมชี้แจงยืนยันว่า มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม ๑๐๘ คน ผู้สังเกตการณ์และนักหนังสือพิมพ์รวม ๑๐ คน การประชุมถูกต้องและเป็นไปตามข้อบังคับพรรคทุกประการ จึงได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ประชุมมีความเห็นขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ เรียกบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมมาสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยเฉพาะบุคคลตั้งแต่หมายเลข ๖๐ ขึ้นไป ด้วยวิธีการสุ่มเรียกบุคคลหมายเลขอื่นๆ รวม ๑๒ คน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรียกบุคคลมาสอบปากคำตามเสนอ ปรากฏว่า มีผู้ชี้แจง ๗ คน โดยได้ชี้แจงตรงกันว่า เป็นสมาชิกและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จริง ส่วนอีก ๕ คน ไม่ได้มาชี้แจงเนื่องจากไปทำงานอยู่ต่างจังหวัด ฝ่ายเลขานุการเห็นว่า สมาชิกพรรคที่ได้มาชี้แจง ๗ คน ให้คำชี้แจงไปในทำนองเดียวกัน จึงน่าจะเชื่อว่าพรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการโดยถูกต้องแล้ว แต่ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ พิจารณาแล้ว มีข้อสังเกตว่าลายเซ็นผู้เข้าประชุมใหญ่พรรค ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไป มีความคล้ายกันมากเหมือนเป็นลายเซ็นของบุคคลคนเดียวกัน ประกอบกับผู้ให้ปากคำบางคนที่ได้แจ้งให้มาสอบปากคำ ไม่ได้มาให้ปากคำด้วยตนเอง คณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ จึงมีมติมอบให้ฝ่ายเลขานุการ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความชำนาญในการสืบสวน และมาช่วยราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไป

ในการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ จึงมีมติมอบให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการขอให้สำนักบริหารการทะเบียนตรวจสอบอย่างเป็นทางการ ซึ่งผลการตรวจสอบข้อมูลบุคคลตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๑๘ ราย ปรากฏผลว่า

- ๑) พบรายชื่อในฐานข้อมูล จำนวน ๗๘ ราย
- ๒) ไม่พบรายชื่อในฐานข้อมูล จำนวน ๒๖ ราย
- ๓) เลขประจำตัวประชาชนเดียวกัน มีนามสกุลเดียวกัน แต่ชื่อไม่เหมือนกัน จำนวน ๒ ราย
- ๔) อายุ ๑๕ ปี จำนวน ๑ ราย
- ๕) ตรวจไม่ได้ ๑ ราย เพราะตามบัญชีรายชื่อ มีแต่นามสกุลไม่ปรากฏชื่อ
- ๖) เป็นชื่อนามสกุลเดียวกัน ซึ่งมีหลายคน ไม่อาจจำแนกได้ ต้องรอรายละเอียดเพิ่มเติม จำนวน ๔ ราย

๗) มีความไม่ชัดเจนว่า เป็นบุคคลที่ร้องขอให้ตรวจสอบ หรือไม่ จำนวน ๓ ราย

๘) เป็นผู้สื่อข่าว จำนวน ๓ ราย

ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติให้มีการตรวจสอบบุคคลตาม ๑) ๒) ๓) ๕) ๖) ๗) และ ๘) เพื่อความชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาที่พรรคพลังมหาชน มีหนังสือ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๒ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ขอลาออกจากตำแหน่ง แต่การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ยังเป็นกรณีมีปัญหาสมควรตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นที่กระจ่างก่อน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงให้ชะลอการพิจารณาเรื่องแจ้งการเปลี่ยนแปลงใดๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งหลังนี้ไว้ก่อน

พรรคพลังมหาชน มีหนังสือ ขอส่งรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เพิ่มเติมพร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบ โดยชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ นั้น มีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๒๐ คน ครบเป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคตามบัญชีรายชื่อที่ได้แนบมาเพื่อยืนยันและเกิดความชัดเจนในข้อมูลบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมนับจำนวนได้ ๑๐๕ คน สำหรับการเขียนชื่อผู้เข้าร่วมประชุมพรรคส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่พรรคจะเป็นผู้เขียน แล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมเซ็นชื่อในช่องลายเซ็น เป็นเหตุให้ลายเซ็นผิดจากความเป็นจริงหลายคน แต่ขอยืนยันว่า พรรคได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคทุกประการ

ส่วนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งมาช่วยราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ทำความเห็นเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณา นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ และมีหนังสือ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ดังนี้

(๑) ให้บุคคลผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ จำนวน ๑๔ คน ไปพบนายทะเบียน ฯ เพื่อสอบสวนเพิ่มเติม

(๒) ให้ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และสถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ที่ผู้มีชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ จำนวน ๓ คน และ ๑ คน โดยลำดับ ไปสอบปากคำแทนนายทะเบียนพรรคการเมืองในบางประเด็น

ผลการสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ ปรากฏว่าผู้มีชื่อทั้งสามคนไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน และไม่เคยเข้าร่วมประชุมใดๆ กับพรรคพลังมหาชน ส่วนบุคคลที่นายทะเบียน ฯ มีหนังสือให้ไปพบมีเพียง ๑ คน แจ้งว่า ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงหัวหน้าพรรคพลังมหาชน ขอให้นำสมาชิกพรรค ตาม (๑) จำนวน ๑๒ คน ไปให้ถ้อยคำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการอย่างไร

เนื่องจากสมาชิกพรรคพลังมหาชนมีภูมิลำเนากระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ รวม ๑๑ จังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณามอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ทำการสอบปากคำบุคคลที่มีรายชื่อว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ - ๑๑๘ แทนนายทะเบียนพรรคการเมือง

ผู้มีชื่อลำดับต่างๆ บางคนให้การว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชน บางคนเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนแต่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าประชุมใหญ่กับพรรค

ในระหว่างนั้น พรรคพลังมหาชน มีหนังสือลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่งรายงานการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติของที่ประชุมดังกล่าว

นายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงหัวหน้าพรรคพลังมหาชน แจ้งว่า เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญพรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ยังเป็นกรณีมีปัญหา และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้ชะลอการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ ตามหนังสือลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ ที่ได้แจ้งไว้ก่อนแล้ว สำหรับการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ จำนวน ๒๐ คน ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ก็เป็นกรณีที่มีลักษณะเดียวกัน จึงให้ชะลอการพิจารณาไว้ก่อนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดว่า การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมมาประชุมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน พรรคพลังมหาชนจึงดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชนและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว แสดงว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ พรรคได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งได้แจ้งให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และที่พรรคพลังมหาชนยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกคนเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจริง จึงเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ ซึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคพลังมหาชนแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ด้วยเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคพลังมหาชนมีเจตนาไม่สุจริตที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคพลังมหาชนยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

พรรคพลังมหาชน โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ส่งสำเนาหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ส่งสำเนาให้พรรคพลังมหาชนทราบ พรรคพลังมหาชน โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ส่งสำเนาให้ผู้ร้องทราบ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบ

สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำร้องเพิ่มเติมดังกล่าวได้ ดังนี้

(๑) พรรคพลังมหาชนชี้แจงว่า คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชุมใหญ่ของพรรคตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน มีเจตนาสุจริตในการจัดประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคแทนตำแหน่งที่ว่างลงเนื่องจากมีกรรมการบริหารพรรคลาออก โดยมีเหตุผลสนับสนุน คือ พรรคได้จัดให้มีการประชุม ณ ห้องอาหารภายในโรงแรมรัตนโกสินทร์ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร โดยเปิดเผยต่อสาธารณชน ไม่มีเจตนาปิดบังอำพรางแต่อย่างใด โดยได้เชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย ในการนี้พรรคได้กำหนดให้มีการประชุมใหญ่ดังกล่าวในเวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมประมาณ ๑๒๐ คน จึงเริ่มดำเนินการประชุม คณะกรรมการบริหารพรรคผู้จัดการประชุมใหญ่เชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด ซึ่งคงไม่มีพรรคการเมืองใดกระทำการดังกล่าว เพราะจะกลายเป็นว่าพรรคไม่ให้เกียรติสมาชิก เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งพรรคได้ถือปฏิบัติมาเช่นนี้ทุกครั้งที่การประชุมใหญ่ของพรรคตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพลังมหาชนเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องเพิ่มเติมชี้แจงว่า คำชี้แจงของพรรคพลังมหาชนดังกล่าวไม่สอดคล้องกับที่ได้เคยยืนยันต่อนายทะเบียน ฯ ว่า ผู้ที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่อันเป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชนมีจำนวน ๑๐๕ คน ตามคำชี้แจงเป็นหนังสือของพรรคพลังมหาชน และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และมติของที่ประชุมใหญ่พรรค ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชน จะปฏิเสธเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้

สำหรับกรณีที่นายสุวิทย์ ธนาปกิจ ผู้ร้องคัดค้านถอนเรื่องแล้ว แต่ไม่สามารถยุติเรื่องได้นั้น เนื่องจากพรรคพลังมหาชนได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน

พรรคการเมืองตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง เมื่อข้อเท็จจริงมีความขัดแย้งกันและยังไม่ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า พรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้พิจารณานำเสนอนายทะเบียน ฯ เพื่อพิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงซึ่งนายทะเบียน ฯ เห็นชอบและแจ้งให้พรรคพลังมหาชนทราบแล้ว พร้อมทั้งดำเนินการตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พยายามดำเนินการสอบสวนเป็นเวลากว่า ๒ ปี ได้ผลสรุปเพียงว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนอย่างมากที่สุดเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ขาดไป ๓ คน นั้น ขอชี้แจงว่า นายทะเบียน ฯ ไม่ได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนครบทุกคนโดยทำการตรวจสอบเฉพาะบุคคลตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ ขึ้นไปเพียงจำนวน ๔๕ คน ตามความเห็นของคณะที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง เท่านั้น

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖ วรรคสอง โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบและประมวลเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนนำเสนอต่อนายทะเบียน ฯ โดยนายทะเบียน ฯ ได้รับในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ จึงถือได้ว่า วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖๕ วรรคสอง และในวันเดียวกันนั้นเองนายทะเบียน ฯ ได้มีหนังสือถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่อง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ฉะนั้น นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนจนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้เป็นเวลาเพียง ๗ วัน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้ว

ที่พรรคพลังมหาชนอ้างว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองปิดบังวันเวลาที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชนเกินกว่า ๑๕ วัน ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีเหตุผล ดังนี้

๑) ในบันทึกข้อความ สำนักกิจการพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๒๒๘๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชน ได้ระบุไว้ดังนี้

“๑. เรื่องเดิม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขออนุมัตินำเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชน กรณีพรรคพลังมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๘ คน และต่อมานายสุวิทย์ ธนาปกิจ เற்றுญิกพรรคพลังมหาชน ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าวมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๕ คน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นก่อนนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ

๒. ข้อเท็จจริง ในคราวประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๕/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ ได้พิจารณาเรื่องการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนตามข้อ ๑ แล้ว ดังนี้

๒.๑ การพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ฯลฯ ที่ประชุมมีมติ เห็นสมควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคพลังมหาชนตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒

๒.๒ การพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมมีมติ เห็นสมควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง”

กรณียอมเป็นหลักฐานชี้ชัดว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพลังมหาชน มีเหตุต้องยุบหรือเลิกพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ก่อนวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งนับถึงวันที่นายทะเบียนฯ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคพลังมหาชน เป็นเวลาอย่างน้อย ๑๑ วัน ดังนั้น ความที่ได้ยื่นยันต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า กรณีปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน และความที่ว่า นับถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้เป็นเวลาเพียง ๗ วัน

ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้ว จึงเป็นการแจ้งความอันเป็นเท็จต่อศาลรัฐธรรมนูญ และหากนับอายุความถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ตามที่นายทะเบียน ฯ นับอายุความนั้น จะเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๘ วัน ซึ่งขาดอายุความเกินกว่า ๑๕ วัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนและได้ดำเนินการเพื่อความรอบคอบ โดยนำความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีความเห็นว่าการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคซึ่งมีเหตุยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เข้าพิจารณาในคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่า การกระทำดังกล่าวของพรรคพลังมหาชนตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่อย่างไร ซึ่งต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ มีความเห็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องเพื่อยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชนในวันเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำส่งศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ภายหลังจากที่นายทะเบียนลงนามในคำร้อง ๗ วัน

(๒) พรรคพลังมหาชนได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑) ยกคำร้องให้ยุบพรรคพลังมหาชนของผู้ร้อง เพื่อให้พรรคพลังมหาชนดำเนินกิจการทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ต่อไป

๒) มีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ ของพรรคพลังมหาชน

๓) มีคำสั่งให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองยกเลิกมติที่ให้ชะลอการจ่ายเงินจัดสรรเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองให้แก่พรรคพลังมหาชน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นมติที่ไม่มีกฎหมายใดๆ รองรับ เป็นการเลือกปฏิบัติ และขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ที่กำหนดให้รัฐสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้องพร้อมทั้งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของทั้งสองฝ่ายแล้ว มีปัญหาเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยก่อนว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีปัญหาเรื่องระยะเวลายื่นคำร้อง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องปิดบังวันเวลาที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชนของผู้ร้องเกินกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด จึงขาดอายุความ เนื่องจากผู้ร้องได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้องเป็นเวลานาน ความน่าจะเป็นปรากฏต่อผู้ร้องเกิน ๑๕ วัน โดยอ้างถึงหนังสือสำนักกิจการพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๒๒๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การดำเนินกิจการพรรคพลังมหาชน นั้น ในกรณีเช่นนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคถิ่นไทย ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ว่า “ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและลงลายมือชื่อในคำร้องเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยยื่นคำร้องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ จึงเป็นการยื่นคำร้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนตามที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าว

เป็นเรื่องอายุความหรือไม่” กรณีดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญถือเอาวันที่ผู้ร้องทราบว่ามีเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง มิใช่นับเอาวันที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า มีเหตุที่จะต้องยุบพรรคการเมืองตามกฎหมายเป็นวันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องอาจจะไม่เห็นเช่นนั้นก็ได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ ... ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ได้ดำเนินการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องตามที่ได้รับมอบหมายให้ผู้ร้องทราบความก้าวหน้ามาโดยลำดับ และเพื่อความรอบคอบก็ได้นำความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ของผู้ถูกร้องไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค อันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ อย่างไร ซึ่งต้องใช้ความรอบคอบในการดำเนินการและคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีความเห็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ ต่อมาในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเสนอผู้ร้องเพื่อขอให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ร้องเห็นชอบและลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน ตามหลักฐานเป็นหนังสือสำนักกิจการพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๒๒๘๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ผู้ร้องและผู้ถูกร้องได้อ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำคำร้องดังกล่าวมายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ภายหลังที่ผู้ร้องลงนามในคำร้อง ๗ วัน จึงฟังได้ว่าผู้ร้องทราบและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนตามที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาแล้ว การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วการดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

และมาตรา ๒๖ ที่บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง” ซึ่งข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ กำหนดว่า “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้ (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค” และข้อ ๗๐ กำหนดว่า “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม.....”

ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ถูกร้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ และได้มีหนังสือถึงผู้ร้องแจ้งให้ผู้ร้องทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติของที่ประชุมใหญ่ดังกล่าว แต่เนื่องจากนายสุวิทย์ ชนาปกิจ เภรัณยูิกพรรคได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่า การประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องมีองค์ประชุมเพียง ๕๕ คน ไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และเอกสารโดยเฉพาะรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความจริง ผู้ร้องจึงมีหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทั้ง ๒๒ คน ไปชี้แจง แต่มีกรรมการบริหารพรรคเพียง ๘ คน ชี้แจง

ในจำนวนนี้มี ๔ คนที่ชี้แจงด้วยตนเอง ซึ่งรวมถึง นายสุวิทย์ ฯ ผู้ร้องคัดค้านด้วย โดยชี้แจงทำนองเดียวกันว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ ฯ มาร้องคัดค้านเนื่องจากมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเพราะในวันประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมยังมีองค์ประชุมไม่ครบ และได้เดินทางกลับไปก่อนแต่มาทราบภายหลังว่า มีสมาชิกกว่า ๑๐๐ คน เข้าประชุมและมีการพิจารณาเรื่องต่างๆ ตามระเบียบวาระ จึงขอถอนคำร้องคัดค้านดังกล่าว แต่โดยที่บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน ผู้ร้องจึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตรวจสอบข้อเท็จจริงให้กระจ่าง ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบต่างๆ ได้ขอความเห็นชอบจากผู้ร้อง ทั้งนี้ ก่อนนำเสนอผลการตรวจสอบต่อผู้ร้องก็ได้ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ร้องซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาด้วย สำหรับการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ผู้ร้องได้ขอให้ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ดำเนินการ ส่วนการสอบสวนปากคำนอกจากที่ได้ดำเนินการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเองแล้ว ผู้ร้องได้มอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอ สองแห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ อีก ๑๐ จังหวัด ดำเนินการสอบสวนบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้นๆ แทน แล้วแต่กรณี ปรากฏว่า ในจำนวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๐๖ คน และที่ผู้ถูกร้องขอเพิ่ม รายชื่ออีก ๓ คน รวม ๑๐๙ คน นั้น มีจำนวน ๑๖ คน คือ

- (๑) นางสุคนธ์ กิติพันธ์ (ลำดับที่ ๗๕)
- (๒) นางหนูเอื้อ คำปัญญา (ลำดับที่ ๖๕)
- (๓) นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ (ลำดับที่ ๗๘)
- (๔) นายเสาร์ สุผา (ลำดับที่ ๖๖)
- (๕) นายอ่อน อำนาง (ลำดับที่ ๖๐)
- (๖) นางหลั่น กำเนิด (ลำดับที่ ๖๓)
- (๗) นางอำไพ บัณฑิตยฐักดิ์ (ลำดับที่ ๗๑)
- (๘) พระภิกษุยศ แคนชัย (ลำดับที่ ๕๓)
- (๙) นายทองใบ ปัทมลัย (ลำดับที่ ๖๘)
- (๑๐) นางสาวหนูคิด แสงกัณรี (ลำดับที่ ๗๒)
- (๑๑) นายหนูพันธ์ กำเนิด (ลำดับที่ ๖๕)
- (๑๒) นายพรหม ศรีเมือง (ลำดับที่ ๖๒)

- (๑๓) นางชื่น บัวบาน (ลำดับที่ ๑๑๕)
- (๑๔) นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ (ลำดับที่ ๑๐๒)
- (๑๕) นางจินดา พิกุลทอง (ลำดับที่ ๑๑๖)
- (๑๖) นางสาวดวงจันทร์ มังคะระมี (ลำดับที่ ๕๒)

จากการตรวจสอบลายมือชื่อบุคคลทั้งสิบหกคนในบัญชีชื่อผู้เข้าประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ แล้ว ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า ลายมือชื่อที่แท้จริงของบุคคลทั้งสิบหกคนมีลักษณะแตกต่างไปจากลายมือชื่อในบัญชีชื่อผู้เข้าประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน จึงรับฟังได้ตามคำให้การของบุคคลทั้งสิบหกคนว่า บุคคลทั้งสิบหกคนไม่ได้เข้าประชุมใหญ่ดังที่ผู้ถูกร้องอ้าง

ตามข้อเท็จจริงและเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า บุคคลที่มีรายชื่อและลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องระบุผลการสอบสวนว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ไม่มีตัวตน หรือไม่ได้เป็นสมาชิก นั้น อาจเป็นไปได้ว่า เกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ฯ ผู้คัดค้าน ด้วยการให้บุคคลใดก็ได้มาลงนามเข้าประชุมโดยใช้ชื่อของบุคคลดังกล่าว พร้อมกับยอมรับมาด้วยว่า ในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด การที่คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” แต่ไม่กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงฟังได้ว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คน ดังกล่าว ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งนี้เพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้ เมื่อผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เพื่อมีมติ

ให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรค เห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องแจ้งให้ผู้ร้องพิจารณา
ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งเป็นกิจการที่กำหนดให้ผู้ถูกร้อง
ต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม
มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้ด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล
ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เถลิมวณิชย์ นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระฐาน
นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะ
สั่งยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑
มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัย
ให้ยกคำร้อง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายปรีชา เถลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากพรรคพลังมหาชนจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค แต่เนื่องจาก นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรณุกพรรคได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่าการประชุมใหญ่พรรคมีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และเอกสารโดยเฉพาะรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้กรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนทั้งหมดไปชี้แจง ๗ ปรากฏว่า มีกรรมการบริหารพรรค ๘ คน ชี้แจง รวมถึง นายสุวิทย์ ๗ ผู้ร้องคัดค้านด้วย โดยชี้แจงทำนองเดียวกันกับกรรมการ ๗ คนอื่นๆ ว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ ๗ มาร้องคัดค้านเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนและขอถอนคำร้องคัดค้าน แต่โดยที่บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียว นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงให้กระจ่าง ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบต่างๆ ได้ขอความเห็นชอบจาก นายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งนี้ก่อนนำเสนอผลการตรวจสอบต่อนายทะเบียนก็ได้ให้คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาด้วย สำหรับการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎรได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ดำเนินการ ฯ ส่วนการสอบสวนปากคำผู้เกี่ยวข้องนอกจากที่ได้ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ได้มอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอสองแห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่างๆ รวม ๑๑ จังหวัด ดำเนินการสอบสวนบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้ร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ดำเนินการแทน แล้วแต่กรณี ปรากฏว่า ในจำนวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๐๖ คน และที่พรรคขอเพิ่มรายชื่ออีก ๓ คน รวม ๑๐๙ คน นั้น มีจำนวน ๑๖ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว ทำให้องค์ประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ พรรคได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนและมีเจตนาไม่สุจริตที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

เมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีปัญหาเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยก่อนว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง มีปัญหาเรื่องอายุความ หรือไม่

เนื่องจากผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคมาเป็นเวลานาน ความน่าจะเป็นปรากฏต่อผู้ร้องเกิน ๑๕ วัน การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชนของผู้ร้องเกินกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงขาดอายุความ และขอให้ยกคำร้อง ในกรณีเช่นนี้ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕ กรณีของพรรคถิ่นไทย กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญถือเอาวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบว่ามีเหตุยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้นับเอาวันอื่นใดหรือวันที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นหรือพบว่ามีเหตุที่จะต้องยุบพรรคการเมืองตามกฎหมายเป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำคำร้องดังกล่าวมายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองลงนามในคำร้อง ๗ วัน จึงฟังได้ว่า คำร้องของผู้ร้องชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕

ข้อกฎหมาย**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑**

มาตรา ๖ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้

มาตรา ๑๑ ข้อบังคับพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกจากตำแหน่งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(๕) แผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกจากตำแหน่งของกรรมการสาขาพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่ของกรรมการสาขาพรรคการเมือง

(๖) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมของสาขาพรรคการเมือง

..... ฯลฯ

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

มาตรา ๒๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๖ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๓๓ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้น ภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๔ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)
ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง
ยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน

ข้อ ๖๕ การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการบริหารพรรค

(๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น

(๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น

(๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค

(๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค

ข้อ ๗๐ ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน
จึงจะเป็นองค์ประชุม

..... ๗๑
..... ๗๑

ประเด็นการวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป คือ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน
เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑
มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคพลังมหาชนที่มีรายชื่อเป็นผู้เข้าร่วมประชุม และ
ลงลายมือชื่อไว้ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ จากการตรวจสอบ
ลายมือชื่อของบุคคลตามคำร้อง ทั้ง ๑๖ คน ที่นายทะเบียนเห็นว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจาก

เอกสารที่ฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง รวมถึงในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ประกอบกับ คำให้การต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งสองฝ่ายส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัย สรุปได้ว่า นางสุคนธ์ กิติพันธ์ (ลำดับที่ ๗๕) นายเปียง ภูเขียวศักดิ์ (ลำดับที่ ๗๘) นางหนูเอื้อ คำปัญญา (ลำดับที่ ๖๕) นางหลั่น กำเนิด (ลำดับที่ ๖๓) นางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์ (ลำดับที่ ๗๑) นายเสาร์ สุผา (ลำดับที่ ๖๖) นายทองใบ ปัทมาลัย (ลำดับที่ ๖๘) นายอ่อน อานาจ (ลำดับที่ ๖๐) นางสาวหนูคิด แสงกัณรี (ลำดับที่ ๗๒) นายหนูพัน กำเนิด (ลำดับที่ ๖๕) นายพรหม ศรีเมือง (ลำดับที่ ๖๒) พระภิกษุศ แคนชัย (ลำดับที่ ๕๓) นางชื่น บัวบาน (ลำดับที่ ๑๑๕) นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ (ลำดับที่ ๑๐๒) นางจินดา พิกุลทอง (ลำดับที่ ๑๑๖) และนางสาวดวงจันทร์ มังคะระมี (ลำดับที่ ๕๒) ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชน จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และมีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อ รับทราบและตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคและกรรมการบริหารของพรรค เมื่อสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานคือ การตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย การสอบสวนปากคำผู้เกี่ยวข้อง นอกจากการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งแล้ว ยังมอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอ ๒ แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดต่างๆ รวม ๑๑ จังหวัด สอบสวนผู้ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้นๆ เมื่อได้ ผลสรุปแล้วได้นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วจึงเสนอนายทะเบียน พรรคการเมืองจะเห็นได้ว่าการตรวจสอบได้ดำเนินการด้วยความรอบคอบน่าเชื่อถือ ประกอบกับ ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงยอมรับมาว่า ในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคเชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและ บัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด... เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วม ประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด ฯ การที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติ “ให้คณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบาย พรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” แต่ไม่ได้กระทำ หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นข้อยุติว่า การประชุมใหญ่สามัญของพรรค

พลังมหาชนดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๕ คน ในจำนวนนี้มีบุคคลจำนวน ๑๖ คน ที่มีหลักฐานและการให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุม เป็นเหตุให้สมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ไม่ครบองค์ประชุม จึงเห็นว่า พรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนได้ตาม มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เมื่อการประชุมใหญ่ของพรรคไม่ครบองค์ประชุม การดำเนินการของพรรค เช่น การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรค การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารของพรรคก็ได้กระทำให้ เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) อีกกรณีด้วย

จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล ธรรม์ ตฤการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ว่า พรรคพลังมหาชน ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญของพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยพรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่สามัญของพรรคให้เป็นไปตามกฎหมายและตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๕ ที่กำหนดให้ผู้ที่ร่วมประชุมต้องเป็นสมาชิกของพรรค และมีองค์ประชุมไม่ครบตามจำนวนที่ข้อบังคับของพรรค ข้อ ๗๐ กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน ปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคเพียง ๕๓ คน จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่ามีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ สรุปว่า พรรคพลังมหาชนได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค แทนตำแหน่งที่ว่างลงเนื่องจากมีกรรมการบริหารพรรคลาออก ที่โรงแรมรอยัล (รัตนโกสินทร์) ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร พรรคพลังมหาชนได้กำหนดการประชุมใหญ่ดังกล่าวในเวลา ๑๐.๐๐ น. แต่ต้องล่าช้าออกไปเนื่องจากต้องรอให้สมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค (ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน) จนเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. ได้ทราบจากเจ้าหน้าที่พรรคฝ่ายต้อนรับว่ามีสมาชิกพรรคเข้าประชุมประมาณ ๑๒๐ คน จึงเริ่มดำเนินการประชุม สำหรับบุคคลที่มีรายชื่อและลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองระบุผลสอบสวนว่า ไม่ได้เข้าประชุมบ้าง ไม่มีตัวตนบ้าง ไม่ได้เป็นสมาชิกบ้างนั้น อาจเป็นไปได้ว่าเป็นการให้บุคคลใดก็ได้มาลงนาม โดยใช้ชื่อบุคคลดังกล่าว แต่ต่อมาพรรคได้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕ ครบองค์ประชุมของพรรคพลังมหาชนแล้ว

ข้อกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๖ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสองได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคพลังมหาชนนั้น เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีหน้าที่จัดการประชุมใหญ่สามัญของพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค

และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม แต่พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามกฎหมายและตามที่ข้อบังคับพรรคกำหนด ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ซึ่งนายทะเบียนตรวจพบว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนเพียง ๘๓ คน จากที่พรรคแจ้งว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๐๕ คน และหัวหน้าพรรคพลังมหาชนได้ยื่นคำชี้แจงรับว่า การจัดประชุมใหญ่สามัญดังกล่าวคณะกรรมการบริหารพรรคเชื่อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรคและพรรคไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคเพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน โดยพรรคไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้น ถูกต้องหรือไม่เพียงใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้องค์ประชุมใหญ่สามัญครบหนึ่งร้อยคนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคพลังมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุดังวินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคพลังมหาชนแจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยที่การประชุมใหญ่สามัญ พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรคซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม คือ ไม่ครบ ๑๐๐ คนตามข้อบังคับ พรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ที่กำหนดให้องค์ประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคอย่างมาก ที่สุดเพียง ๕๓ คน องค์ประชุมจึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่ตอบรับ การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนดังกล่าว ซึ่งจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคและการเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ดังกล่าว พบว่า บุคคลผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค และไม่ได้เข้าร่วมประชุม ส่วนอีก ๔ คน ยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม แสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ พรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการเป็นไปตาม ข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งพรรคได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม เอกสาร ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะ

วินิจฉัยได้แล้ว โดยข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ทำให้สมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคอย่างมากไม่เกิน ๕๓ คน ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงยอมรับว่า ในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคเชื้อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด การที่คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนมีหน้าที่ดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ แต่ไม่ได้กระทำหน้าที่ตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคกำหนดไว้ย่อมเป็นการละเลยต่อหน้าที่ จนทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคไม่ครบ ๑๐๐ คน จึงฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา ๒๖ และไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ เกี่ยวกับการมีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคซึ่งเป็นเหตุที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะ และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูกรพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๖ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๒๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง เพราะเป็นเรื่องสำคัญ มีหลักการทำนองเดียวกับขององค์กรนิติบุคคลต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีกฎหมายบังคับในเรื่องสำคัญๆ ว่าต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่มีมติหรือมติพิเศษ หากมิได้กระทำโดยมติหรือมติพิเศษการนั้นย่อมเป็นโมฆะและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำย่อมต้องรับผิดชอบต่อองค์กรและผู้มีส่วนได้เสีย แล้วแต่กรณี หากผู้กระทำยื่นขอจดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีที่เป็นเรื่องต้องจดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะไม่รับรองหรือรับจดแจ้งตามมติหรือมติพิเศษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น แต่ก็หาไม่มีกฎหมายว่าให้ยุบเลิกองค์กรนั้นไป

เมื่อพิจารณา บทบัญญัติมาตรา ๖๕ วรรคสอง เกี่ยวกับกรณีนี้ จะเห็นว่าเป็นการกำหนดสภาพบังคับที่เกินกว่าเหตุและขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ โดยนัยเดียวกับที่ผู้ทำคำวินิจฉัยกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยส่วนตน ที่ ๒๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพ ตอนหนึ่งว่า “เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ ซึ่งอยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นเสรีภาพพื้นฐานของชนชาวไทยและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ การที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพในการตั้งหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมืองจึงมิควรกระทำได้ง่ายๆ การยุบหรือให้ยกเลิกพรรคการเมืองก็เช่นเดียวกันดังจะเห็นได้ในมาตรา ๔๗ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ว่าการจัดองค์กรภายในการดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่ามติหรือข้อบังคับของพรรคขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไปเช่นนี้ จะเห็นชัดเจนว่า เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้ความสำคัญยิ่ง ถึงขนาดว่าถ้าพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นแล้ว มีมติหรือข้อบังคับขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจนศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นดังนั้นแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗วรรคสี่ ยังกำหนดแต่เพียงให้หมดหรือข้อบังคับนั้นยกเลิกไป หาได้ให้ยกเลิกพรรคไม่ อนึ่งหากพรรคการเมืองจะต้องถูกยุบด้วยสาเหตุแต่เพียงปัญหาการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรค เช่นกรณีพรรคสันติภาพนี้แล้ว ระบอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองก็จะอยู่ในอันตราย และขัดต่อหลักการพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ”

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้สั่งยุบพรรคการเมืองด้วยเงื่อนไขอันขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเช่นนี้ จึงเป็นกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ศาลรัฐธรรมนูญไม่พึงรับบังคับให้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเสีย

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว

ข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงผู้ร้อง แจ้งว่า ผู้ถูกร้อง ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร และที่ประชุมได้มีมติแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงชื่อภาษาอังกฤษของพรรคและย้ายที่ทำการพรรคแห่งใหม่จึงขอแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค พร้อมกับได้ส่งรายงานการประชุมและรายชื่อผู้เข้าประชุม จำนวน ๑๑๘ คน ให้ทราบด้วย ต่อมานายสุวิทย์ ธนาปกิจ เหนียวิญญิกพรรคผู้ถูกร้อง มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ คัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ต่อผู้ร้องว่า การประชุมใหญ่ดังกล่าวไม่มีการดำเนินการหรือลงมติใดๆ เพราะมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๕ คน ไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค รายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงตามความจริง ผู้ร้อง จึงมีหนังสือถึงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๒ คน ให้ชี้แจงตามคำคัดค้านดังกล่าว โดยให้นำเอกสารที่เกี่ยวข้องไปประกอบการชี้แจงด้วย ซึ่งก็มีกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ๘ คน รวมทั้งนายสุวิทย์ ผู้คัดค้าน ชี้แจงว่าในวันประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคผู้ถูกร้อง นั้น มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุมตามข้อบังคับ ส่วนเรื่องที่นายสุวิทย์ ร้องคัดค้านเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อน และขอถอนคำร้องคัดค้าน โดยพรรคผู้ถูกร้อง มีหนังสือชี้แจงยืนยันว่าการประชุมใหญ่ถูกต้องเป็นไปตามข้อบังคับพรรค พร้อมกับส่งสำเนาใบสมัครสมาชิกพรรค ทะเบียนสมาชิกพรรค และร่างข้อบังคับพรรคให้ผู้ร้องด้วย แต่จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้ตรวจสอบทะเบียนสมาชิกที่ได้ลงนามในบัญชีผู้ร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒

ของพรรคผู้ถูกร้อง ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน ทั้งเอกสารเกี่ยวกับสมาชิกดังกล่าวยังไม่ชัดเจน และเสนอให้ผู้ร้องใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๑ มาตรา ๗ เรียกบุคคลผู้เข้าประชุมโดยเฉพาะบุคคลตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไป มาสอบถามข้อเท็จจริง และเสนอให้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการที่แต่งตั้งแทนกรรมการที่ลาออกไปก่อน ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ร้องก็เห็นด้วย ผู้ร้อง จึงได้มีหนังสือตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแทนกรรมการที่ออกไป และเรียกบุคคลผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยวิธีสุ่มเฉพาะบุคคลตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป จำนวน ๑๒ คน แต่มาชี้แจงเพียง ๗ คน โดยชี้แจงในทำนองเดียวกันว่าเป็นสมาชิกและเข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าว แต่ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ร้องมีข้อสังเกตว่าลายเซ็นผู้เข้าประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไป มีความคล้ายกันมากเหมือนเป็นลายเซ็นของคนคนเดียวกัน ประกอบกับผู้ให้ปากคำบางคนที่ได้แจ้งให้มาสอบปากคำไม่ได้มาให้ปากคำด้วยตนเอง กรณีมีปัญหาสมควรตรวจสอบข้อเท็จจริงให้กระจ่างก่อน ผู้ร้อง จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบต่างๆ ได้ขอความเห็นชอบจากผู้ร้อง และก่อนนำเสนอผลการตรวจสอบต่อผู้ร้องก็ได้ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้ร้องพิจารณาด้วย ส่วนการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎรได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองดำเนินการ สำหรับการสอบปากคำผู้เกี่ยวข้องก็ได้มอบให้ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องอีก ๑๐ จังหวัด ดำเนินการแทนผู้ร้อง โดยให้มีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้นๆ มาให้คำชี้แจงหรือส่งมอบเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้สรุปผลการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ในจำนวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๐๖ คน และที่ผู้ถูกร้องขอเพิ่มรายชื่ออีก ๓ คน รวม ๑๐๙ คน นั้น มี ๑๖ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ผู้ถูกร้อง ในครั้งดังกล่าว ทำให้องค์ประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง การแจ้งให้ผู้ร้องพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งเป็นกิจการที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค ตามมาตรา ๒๕ และที่ประชุมใหญ่ต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนของสาขาพรรค และสมาชิกตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มิได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ พรรคผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติ ๑ ดังกล่าว กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ ผู้ร้อง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย
สำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง เพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้อง ชี้แจงสรุปว่า ในวันประชุมใหญ่ตามที่ถูกกล่าวหา ผู้ถูกร้องไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัว
สมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุม เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุม
ทุกคนลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐาน จึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้น
ถูกต้องมากน้อยเพียงใด ผู้ร้องเสนอคำร้องนานเกินกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องแล้ว
ขอให้ยกคำร้อง และมีคำสั่งให้ผู้ร้องตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค
ผู้ถูกร้อง ตามมติของที่ประชุมใหญ่ผู้ถูกร้องด้วย

พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจง คำชี้แจงเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องและ
คำชี้แจง ของผู้ร้องและผู้ถูกร้องตามลำดับแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่ง
ยุบพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง ตามคำร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

แต่จากคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ที่ว่าผู้ร้องเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญนานเกินกว่าสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องแล้ว ดังนั้น ปัญหาในเบื้องต้นจึงเห็นควรพิจารณาวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้อง
ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ
มาตรา ๖๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน
(๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่
ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง
ตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” หรือไม่ เห็นว่า คำร้องและ
คำชี้แจงฟังได้ตรงกันว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องให้ผู้ร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ และผู้ร้องเห็นชอบและลงนาม
ในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็นำ
คำร้องดังกล่าวยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ หลังจากผู้ร้องลงนามในคำร้องเพียง
๗ วันเท่านั้น ซึ่งถือว่าผู้ร้องทราบเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่ามีเหตุยุบพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง
ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) อันเป็นวันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องซึ่งเป็นนายทะเบียน มิได้นับเอาวันที่
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า มีเหตุที่จะต้องยุบพรรคการเมืองตามกฎหมายเป็นวันที่
ความปรากฏต่อผู้ร้อง ทั้งนี้ตามนัยแห่งคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕ ของศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องยื่นต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ผู้ร้อง ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ปัญหาผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ หรือไม่ นั้น มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองและมติที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง” การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น แต่การเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับ รวมทั้งกรรมการบริหารพรรค ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง

รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

... ฯลฯ ...”

ที่ประชุมใหญ่ต้องประกอบด้วยบุคคลตามที่มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ที่บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมือง” ซึ่งคดีนี้พรรคพลังมหาชนผู้ถูกร้องซึ่งเป็นพรรคการเมือง มีข้อบังคับของพรรค ข้อ ๖๕ ว่า “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้ (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค” และข้อ ๗๐ ว่า “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม ... ฯลฯ ...” ซึ่งเมื่อได้มีการประชุมใหญ่ดังกล่าว และมีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค กรรมการบริหารพรรค รวมทั้งเปลี่ยนแปลงที่อยู่ของพรรคแล้ว พรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียน ผู้ร้อง เพื่อพิจารณาแก้ไขและตอบรับการเปลี่ยนแปลงต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองหรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบ

ตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนและให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

... ฯลฯ ...”

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจง คำชี้แจงเพิ่มเติม ประกอบเอกสารฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร หลังจากนั้น ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง แจ้งให้ผู้ร้องทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ข้างต้น ปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๙ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับของผู้ถูกร้องดังกล่าวหรือไม่ นั้น เห็นว่า ปรากฏตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องว่าก่อนที่ผู้ร้องจะได้พิจารณาเพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ นายสุวิทย์ ธนาปกิจ ซึ่งเป็นเหรียญพรรคผู้ถูกร้อง ได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ว่า การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันดังกล่าว ไม่มีการพิจารณาเพื่อดำเนินการหรือลงมติใดๆ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับ เอกสารที่เกี่ยวกับรายงานการประชุมและผู้เข้าประชุมที่เสนอต่อผู้ร้อง ไม่ตรงตามความจริง ผู้ร้อง จึงได้เรียกคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๒ คน มาชี้แจง แต่มาชี้แจงแค่ ๔ คน โดยผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงมาด้วยว่า การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม ๑๐๘ คน ถูกต้องและเป็นไปตามข้อบังคับ แต่จากการตรวจสอบทะเบียนสมาชิกที่ได้ลงนามในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน และเมื่อผู้ร้องได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบทะเบียนสมาชิกพรรค ณ สำนักงานใหญ่ของพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง ก็พบเอกสารที่เกี่ยวกับสมาชิกดังกล่าวยังไม่ชัดเจนเนื่องจากเอกสารบางส่วนไม่มีการลงชื่อสมาชิก ผู้ร้องจึงใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๙ มาตรา ๗ ที่บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้” เรียกบุคคลผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของ

พรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยวิธีสุ่มเฉพาะบุคคลตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป จำนวน ๑๒ คน แต่มาชี้แจงเพียง ๓ คน ซึ่งได้ชี้แจงว่าเป็นสมาชิกและเข้าร่วมประชุมใหญ่ด้วย แต่ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ร้อง ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒ มีข้อสังเกตว่า ลายเซ็นผู้เข้าประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ มีความคล้ายกันมาก เหมือนเป็นลายเซ็นของคนคนเดียวกันประกอบกับผู้ให้ปากคำบางคนที่ได้แจ้งให้มาสอบปากคำไม่ได้มา ให้ปากคำด้วยตนเอง ต่อมาจึงได้ให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่อย่างเป็นทางการต่อไป และให้ผู้ถูกร้องยืนยันบุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ จำนวน ๑๑๘ ราย เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ยืนยันว่า เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๕ คน การเขียนชื่อผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่พรรคเป็นผู้เขียน แล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมเซ็นชื่อในช่องลายเซ็น เป็นเหตุให้ลายเซ็นผิดจากความเป็นจริงหลายคน ผู้ร้อง จึงให้สอบสวนข้อเท็จจริงต่อไป โดยให้พนักงานสอบสวนที่มาช่วยราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการเรียกมาสอบ ๑๔ คน ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ๓ คน และผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ๑ คน และให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และที่ประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ทำการสอบปากคำบุคคลที่มีรายชื่อว่าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไปด้วย และในส่วนของผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จำนวน ๓ คน คือ นางสุนทร (ลำดับที่ ๗๕) นายเบียง (ลำดับที่ ๗๘) และนางหนูเอื้อ (ลำดับที่ ๖๕) ต่างให้ปากคำว่าจะไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ได้มีบัตรสมาชิกพรรคทั้งมิได้เข้าร่วมประชุม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ซึ่งสอบปากคำ ๑๒ ราย จากจำนวนรายชื่อทั้งหมดที่แจ้ง ๒๕ ราย ปรากฏว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ได้เข้าร่วมประชุม ๕ ราย คือ นางหลั่น (ลำดับที่ ๖๓) นางอำไพ (ลำดับที่ ๗๑) นางสาวหนูคิด (ลำดับที่ ๗๒) นายหนูพันธ์ (ลำดับที่ ๖๕) และพระภิกษุยศ (ลำดับที่ ๕๓) เป็นสมาชิกแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ๔ ราย คือ นายเสาร์ (ลำดับที่ ๖๖) นายทองใบ (ลำดับที่ ๖๘) นายอ่อน (ลำดับที่ ๖๐) และนายพรหม (ลำดับที่ ๖๒) และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำแพงเพชร ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และชุมพร แจ้งผลการดำเนินการสอบปากคำ จังหวัดละ ๑ ราย ว่า แต่ละรายไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องและไม่ได้เข้าร่วมประชุม คือ นางชื่น (ลำดับที่ ๑๑๕) นางสาวพูนทรัพย์ (ลำดับที่ ๑๐๒) นางจินดา (ลำดับที่ ๑๑๖) และนางสาวดวงจันทร์ (ลำดับที่ ๕๒) ตามลำดับ รวมทั้งหมด ๑๖ คน ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องแจ้งต่อผู้ร้อง ว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน

๑๑๘ คน เป็นสมาชิกพรรค ๑๐๖ คน ผู้สื่อข่าว ๓ คน และผู้สังเกตการณ์ ๘ คน และเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๗ แจ้งผู้เข้าร่วมประชุมเพิ่มอีก ๓ คน รวมเป็นสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๕ คน นั้น เมื่อปรากฏจากการตรวจสอบว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม มี ๑๖ คน มิได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว ประกอบกับผู้ถูกร้องก็ชี้แจงยอมรับว่า ในการจัดการประชุมใหญ่ครั้งนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคเชื้อโดยสุจริตว่าผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรค เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การที่คณะกรรมการบริหารพรรค มีหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรคและมติที่ประชุมใหญ่ของพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๐ บัญญัติไว้ข้างต้น แต่ไม่กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นเหตุทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค กรณีจึงฟังได้ตามคำร้องว่า การประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงจำนวน ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ดังกล่าวข้างต้น และไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๕ และไม่ถือเป็นการประชุมใหญ่ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าวด้วย เป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเสียได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายศักดิ์ เตชะชาณู

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากพรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ สรุปเป็นใจความได้ว่า

พรรคพลังมหาชนได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค แต่นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัญญิกพรรค ได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่าการประชุมใหญ่ของพรรคมีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรค คือมีผู้เข้าร่วมประชุมน้อยกว่าหนึ่งร้อยคน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งปรากฏว่ามีผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ ทำให้องค์ประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน ถือได้ว่าพรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และจากการยืนยันของบุคคลทั้ง ๑๖ คนข้างต้น ๑๒ คนในจำนวนนั้น ให้ถ้อยคำไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้เข้าประชุมพรรค และอีก ๔ คนยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรค แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ ในขณะที่เดียวกันจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคและการเข้าร่วมประชุมใหญ่ดังกล่าว พรรคพลังมหาชนได้ยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคทุกคนเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจริง พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารเพื่อยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคและการเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคหลายครั้ง จนกระทั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจพบว่า มีผู้ที่มีรายชื่อเข้าประชุมใหญ่ ๑๖ คน ยืนยันว่าไม่ได้เข้าประชุมใหญ่ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒

ประจำปี ๒๕๕๒ พรรคได้ดำเนินการไปตามข้อบังคับพรรคและกฎหมาย จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากพรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้พรรคพลังมหาชน ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พรรคพลังมหาชนโดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีใจความสำคัญว่า ในการจัดประชุมใหญ่ดังกล่าวของพรรคพลังมหาชน ทางพรรคมีเจตนาสุจริตในการจัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคแทนตำแหน่งที่ว่าง และคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้จัดการประชุมใหญ่ เชื่อโดยสุจริตว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีจำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ได้ทราบจากฝ่ายต้อนรับ เป็นสมาชิกพรรคทั้งหมดและทางพรรคมีหลักฐานใบเสร็จรับเงิน ว่าได้จ่ายค่ากาแฟและอาหารว่าง สำหรับผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๒๐ คน พรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรสมาชิกเพราะเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการไม่ให้เกิดริศมามีเพียงขอให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่ทราบว่า ลายมือชื่อดังกล่าวถูกต้องมากน้อยเพียงใด

ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อไปอีกว่า นายสุวิทย์ ชนาปกิจ มีเรื่องขัดแย้งกับคณะกรรมการบริหารพรรค ที่คณะกรรมการบริหารพรรคไม่ยอมให้เสนอชื่อบุคคลที่นายสุวิทย์ ชนาปกิจ ต้องการให้เป็นเลขาธิการพรรค นายสุวิทย์ ชนาปกิจ จึงไม่พอใจและได้ข่มขู่ว่าจะฟ้องไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า การประชุมในวันนั้นไม่ครบองค์ประชุม และนายสุวิทย์ ชนาปกิจ ได้ดำเนินการเช่นนั้น คือได้ร้องคัดค้านไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าองค์ประชุมไม่ครบ ส่วนในประเด็นผลของการสอบสวนข้อเท็จจริงของผู้ร้องที่ระบุว่า มีผู้ลงลายมือชื่อ ๑๖ คนในการประชุมใหญ่ให้ปากคำว่า ไม่ได้เข้าประชุมใหญ่จริง ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า ในการดำเนินการเรียกผู้เข้าร่วมประชุมมาสอบสวนนั้น มีขึ้นหลายครั้ง จนกระทั่งบุคคลที่เคยให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคและได้เข้าร่วมประชุมใหญ่เกิดความหวาดกลัวจนต้องกลับคำให้การ และสำหรับบุคคลที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม และผลการสอบสวนระบุว่า ไม่ได้เข้าประชุมบ้าง ไม่มีตัวตนบ้าง ไม่ได้เป็นสมาชิกบ้าง อาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ชนาปกิจ นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องยังได้โต้แย้งว่า การที่ผู้ร้องเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคพลังมหาชนนั้น ผู้ร้องจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งในคำร้องของผู้ร้องไม่ได้ระบุเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี ที่ผู้ร้องมอบหมายให้ทำการสอบสวนแล้วเสร็จแต่ละครั้ง แต่ละเหตุการณ์ อาจเป็นไปได้ว่าผู้ร้อง ปกปิด วัน เดือน ปี ที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง เนื่องจากผู้ร้องได้ทำการสอบสวนเป็นเวลานาน ความน่าจะเป็นปรากฏต่อผู้ร้องนานเกินกว่า ๑๕ วัน อันเป็นเหตุให้การยื่นคำร้องโมฆะได้ ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องที่ให้ยุบพรรคพลังมหาชนเสีย

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พรรคพลังมหาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมือง กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูกรพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

และมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร พรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน ข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับ และกรรมการบริหารพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีการตรวจสอบพยานหลักฐาน รับฟังได้ว่ามีบุคคลที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๖ คน ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ทำให้องค์ประชุม ไม่ครบ ๑๐๐ คน คือมีอย่างมากไม่เกิน ๕๓ คน พรรคเองก็ยอมรับว่า ไม่ทราบว่ารายชื่อและลายมือชื่อ ของผู้เข้าร่วมประชุมถูกต้องมากน้อยเพียงใด

ส่วนข้อโต้แย้งของพรรคพลังมหาชนที่ระบุว่า ที่มีผู้ลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค ให้การว่าไม่ได้เข้าประชุมเป็นการกลับคำให้การ เนื่องจากเกรงกลัวการสอบสวนข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และอาจเกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ธนาปกิจ นั้น เป็นการกล่าวอ้างขึ้นมาเองโดยปราศจากพยานหลักฐานยืนยัน จึงไม่มีน้ำหนักพอจะรับฟังได้ พรรคพลังมหาชนจึงไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ซึ่งบัญญัติว่า

ข้อ ๖๕ “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้

- (๑) กรรมการบริหารพรรค
- (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น
- (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น
- (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค
- (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค”

ข้อ ๗๐ “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม

.....ฯลฯ.....”

ดังนั้น จึงถือว่าพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนประเด็นที่ให้พิจารณายุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น เมื่อวินิจฉัยไปแล้วว่า มีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ จึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก

ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องว่า การยื่นคำร้องของผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เกินกว่า ๑๕ วัน จึงขาดอายุความ พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญถือเอาวันที่นายทะเบียนทราบว่ามีเหตุยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้นับเอาวันอื่นใด หรือวันที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น หรือพบว่ามีเหตุดังกล่าว ในกรณีนี้ถือได้ว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับบันทึกเสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องดังกล่าว และให้ความเห็นชอบ และลงนามในคำร้องถึงศาลรัฐธรรมนูญ และนำคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นเวลา ๗ วัน จึงไม่ขาดอายุความ

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ จึงให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายธีรศักดิ์ วรรณสุต) ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ยื่นคำร้องโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากพรรคพลังมหาชน จงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๒๖

ข้อเท็จจริงตามคำร้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. พรรคพลังมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า กรรมการบริหารพรรคขอลาออก จากตำแหน่ง ๓ คน พรรคพลังมหาชนจึงได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๘ คน

๒. นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัญญิกพรรคพลังมหาชน ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนตามข้อ ๑ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๕ คน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค

๓. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคที่ขอลาออก จากตำแหน่งตามข้อ ๑ ส่วนกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติ ที่ประชุมใหญ่เพื่อความชัดเจน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ ของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสุ่มเรียก บุคคลที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ ขึ้นไป มาสอบปากคำ ปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วม ประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนไม่ครบองค์ประชุม ซึ่งตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดว่า การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน จึงเป็นองค์ประชุม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุมแล้วอย่างมากที่สุด มีผู้เข้าร่วมประชุม พรรคเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ที่ประชุมใหญ่จึงมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการ

บริหารพรรคไม่ได้ตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ ดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิกพรรคพลังมหาชน พบว่าผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค และอีก ๕ คน ที่ยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค แสดงว่าพรรคพลังมหาชนมีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริง จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นอกจากนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคพลังมหาชนในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ ด้วย

นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ ดังนี้

๑. การจัดประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคแทนตำแหน่งที่ว่าง เนื่องจากมีกรรมการบริหารลาออก ได้จัดขึ้นที่ห้องอาหารภายในโรงแรมรัตนโกสินทร์ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร เป็นการประชุมอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนโดยพรรคได้เชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย

๒. การประชุมใหญ่เริ่มเวลา ๑๑.๐๐ น. เมื่อเจ้าหน้าที่พรรคแจ้งว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๒๐ คน ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้จัดการประชุมใหญ่เชื่อโดยสุจริตว่า ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค เพราะหากไม่ใช่สมาชิกพรรคจะเสียเวลาเข้าร่วมประชุมทำไม และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด เพราะจะกลายเป็นว่าพรรคไม่ให้เกียรติสมาชิก จึงให้ผู้เข้าร่วมประชุมลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งพรรคได้ถือปฏิบัติเช่นนี้ทุกครั้งในการประชุมใหญ่ของพรรคตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๑

๓. ก่อนการประชุมจะเริ่มขึ้น นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัญญิกพรรค ได้เสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรค ขอให้นางสุคนธ์วรรณ ทับทิมเทศ สมาชิกพรรค ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคที่ว่างอยู่

ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคได้ปฏิเสธ เนื่องจากนางสุคนธ์วรรณ ฯ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่พรรคจัดขึ้นมาก่อน นายสุวิทย์ ฯ ไม่พอใจจึงออกจากห้องประชุมไปก่อนที่จะมีการเปิดการประชุม

๔. พรรคมีเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและประชาชนทั่วไป การประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ พรรคเชื่อมั่นโดยสุจริตว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งหากพรรคทราบมาก่อนว่ามีบุคคลอื่นที่มีชื่อสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมด้วย พรรคก็คงจะไม่จัดส่งให้นายทะเบียน ฯ พิจารณา เพราะทราบว่ากรกระทำดังกล่าวจะมีผลทำให้พรรคถูกยุบเลิกและหากมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุมจริงก็ไม่มีผลเป็นไฉน ที่พรรคจะต้องปลอมแปลงรายชื่อและลายมือชื่อผู้เข้าประชุมเพื่อให้ครบองค์ประชุม เพราะพรรคสามารถเลื่อนการประชุมออกไป และความเสียหายที่พรรคจะได้รับคือโรงแรมยึดเงินค่าประกันจำนวน ๑,๐๐๐ บาท เท่านั้น

๕. กรณีของนายสุวิทย์ ฯ ได้แจ้งยืนยันต่อเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนว่า ตามที่ได้ร้องคัดค้านว่า องค์ประชุมใหญ่พรรคไม่ครบเนื่องจากเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะเมื่อถึงเวลาประชุมมีสมาชิกร่วมประชุมเพียง ๕๕ คน ซึ่งเห็นว่าไม่ครบองค์ประชุมจึงเดินทางกลับ ภายหลังได้ทราบว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคนครบองค์ประชุม

๖. นายทะเบียน ฯ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพรรคและดำเนินการทางกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมกับพรรค โดยเฉพาะการสอบถามกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๘ คน รวมทั้งนายสุวิทย์ ฯ ผู้ร้องคัดค้านทุกคน ให้ถ้อยคำตรงกันว่าได้เข้าร่วมประชุมและมีผู้เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุม แต่นายทะเบียนยังไม่ยอมยุติเรื่องกลับส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดท้องที่ที่บุคคลผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม จนบุคคลบางคนที่เคยให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคและได้เข้าร่วมประชุมใหญ่จริงต่อเจ้าหน้าที่นายทะเบียน เช่น นายอ่อน อำนาง นางหนูเอื้อ คำปัญญา นางสุคนธ์ กิติพันธ์ และนายเสาร์ สุภา เกิดความหวาดกลัวจนต้องกลับคำให้การว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว สำหรับบุคคลที่มีรายชื่อและลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียน ฯ ระบุผลการสอบสวนว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมบ้าง ไม่ได้เป็นสมาชิกบ้างนั้น อาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ฯ ผู้คัดค้าน ซึ่งให้บุคคลใดก็ได้มาลงลายมือชื่อเข้าประชุมโดยใช้ชื่อของบุคคลดังกล่าว ซึ่งนายทะเบียน ฯ ได้ยอมรับว่า แม้จะพยายามสอบสวนเพื่อเอาผิดกับพรรคให้ได้โดยใช้เวลากว่า ๒ ปี ได้ผลสรุปว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน ขาดองค์ประชุมไปเพียง ๗ คน

๗. การที่ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น ผู้ร้องจะต้องดำเนินการ ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งกำหนดว่าเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ว่า พรรคการเมืองใดมี เหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้นำนายทะเบียน ฯ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ฯ ซึ่งในคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยของผู้ร้องไม่ได้ ระบุเกี่ยวกับวัน เดือน ปี ซึ่งผู้ร้องมอบหมายให้ทำการสอบสวนหรือพิจารณาเรื่องดำเนินการแล้วเสร็จ ในแต่ละครั้งแต่ละเหตุการณ์อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ร้องปกปิดวัน เดือน ปี ที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง เนื่องจาก ผู้ร้องสอบสวนนานเกินกว่า ๑๕ วัน ที่กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้การยื่นคำร้องเป็นโมฆะได้

พรรคพลังมหาชนจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ ยกคำร้องให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ได้แย้งคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคพลังมหาชนในส่วนที่เกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน ดังนี้

๑. การจัดประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชนโดยไม่ตรวจสอบบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและ บัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรค และพรรคถือปฏิบัติทุกครั้งที่การประชุมใหญ่พรรคนั้น คำชี้แจงดังกล่าวไม่สอดคล้องกับที่พรรคพลังมหาชนได้เคยยืนยันกับนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ผู้ที่ ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชนมีจำนวน ๑๐๕ คน ตามคำชี้แจงของพรรคพลังมหาชน ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนจะปฏิเสธ เพื่อไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้

๒. การตรวจสอบบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ เป็นต้นไป คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมืองมีข้อสังเกตว่าลายมือชื่อ คล้ายกันมากเหมือนเป็นลายมือชื่อของคนคนเดียวกัน จึงมีการตรวจสอบในรายละเอียด มิได้ดำเนินการ เพราะเกิดทัศนคติไม่ดีต่อพรรคพลังมหาชนแต่ประการใด ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการกับทุกพรรคการเมืองอย่างเท่าเทียมกันโดยเฉพาะการตรวจสอบข้อเท็จจริง เช่นกรณี พรรคประชากรรัฐที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งยุบพรรคไปแล้ว

นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ได้ยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ สรุปเฉพาะกรณี นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ดังนี้

๑. การจัดประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เป็นการประชุมใหญ่โดยสุจริตและถูกต้องตามข้อบังคับพรรค การที่พรรคพลังมหาชนได้ยืนยันกับนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ ๑๐๕ คน ครอบงำประชุม เพราะพรรคได้ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกับทะเบียนสมาชิกพรรคพลังมหาชนแล้วพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีรายชื่อเป็นสมาชิกของพรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๐๕ คน จึงได้ยืนยันไป

๒. การตรวจสอบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากมือคดและไม่เท่าเทียมกันกับการตรวจสอบพรรคการเมืองอื่น ๆ จึงเป็นการเลือกปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติของนายทะเบียนพรรคการเมือง

๓. กรณีปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ เมื่อนับถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔) จะเป็นเวลา ๒๔ วัน และถ้านับถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณาตามที่ผู้ร้องนับอายุความ (วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔) จะเป็นเวลา ๓๑ วัน ซึ่งขาดอายุความเกินกว่า ๑๕ วัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนด้วยความรอบคอบและนำความเห็นเข้าพิจารณาในคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่า การกระทำของพรรคพลังมหาชนเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ อย่างไร ซึ่งต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินงาน และในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องกราบเรียนประธานศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำส่งศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ภายหลังจากที่นายทะเบียนลงนามในคำร้อง ๗ วัน

การเลิกหรือยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้ คือ

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๒๕ “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

- (๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง
- (๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยู์พรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมืองและกรรมการบริหารอื่น
- (๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๒๖ “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

เมื่อพิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง คำชี้แจงของหัวหน้าพรรคพลั้งมหาชน ผู้ถูกร้อง และบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการเลิกหรือยุบพรรคการเมืองแล้วเห็นว่า ข้อโต้แย้งเรื่องนายทะเบียนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๕ วรรคสอง ที่บัญญัติให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ประเด็นนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคพลังมหาชนและได้นำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องกราบเรียนประธานศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำส่งศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ภายหลังจากที่นายทะเบียนลงนามในคำร้อง ๗ วัน ดังนั้นการดำเนินงานของนายทะเบียนจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

สำหรับการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว ผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยละเอียด โดยเฉพาะการสอบถามผู้ที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ จำนวน ๑๖ คน ทุกคนให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งพรรคพลังมหาชนโต้แย้งว่ารายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมที่นายทะเบียนสอบถามบางคนให้ถ้อยคำกับพนักงานสอบสวนเพราะเกิดความหวาดกลัวจนต้องกลับคำให้การที่เคยให้ไว้กับนายทะเบียนและเหตุผลที่พรรคมิได้ตรวจบัตรสมาชิกและบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เข้าร่วมประชุม เพราะจะเป็นการไม่ให้เกียรติสมาชิก รวมทั้งสาเหตุที่องค์ประชุมไม่ครบเป็นเพราะการจัดฉากของนายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรัญญิกพรรคพลังมหาชนที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม ๕๕ คน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพิจารณาผลการสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและข้อโต้แย้งของพรรคพลังมหาชนแล้ว เห็นว่าข้อโต้แย้งของพรรคพลังมหาชนในเรื่องการจัดประชุมใหญ่เป็นเหตุผลที่มีน้ำหนักน้อยกว่าผลการตรวจสอบของนายทะเบียน ซึ่งมีการสอบถามผู้ที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมโดยตรงและทราบว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่ไม่ครบ ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรคและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ และเมื่อพรรคพลังมหาชนแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรค เมื่อองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรค

คือได้ว่า เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

สรุปข้อเท็จจริง

พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค แต่เนื่องจากนายสุวิทย์ ธนาปกิจ เหนียวณิกพรรคได้ร้องคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเห็นว่า การประชุมใหญ่พรรคมีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และเอกสารโดยเฉพาะรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ตรงกับความจริง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้คณะกรรมการบริหารพรรคพลังมหาชนทั้งหมดไปชี้แจง ๑ ปราบกฏว่า มีกรรมการบริหารพรรค ๘ คน ชี้แจง รวมถึง นายสุวิทย์ ๑ ผู้ร้องคัดค้านด้วย โดยชี้แจงทำนองเดียวกันกับ กรรมการ ๑ คนอื่นๆ ว่า มีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งครบองค์ประชุม ส่วนเรื่องที่ นายสุวิทย์ ๑ มาร้องคัดค้านเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อน และขอถอนคำร้องคัดค้าน แต่โดยที่บัญญัติรายชื่อ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป มีลักษณะเหมือนลงนามด้วยบุคคลคนเดียวกัน นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้มอบหมายให้สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงให้กระจ่าง ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบต่างๆ ได้ขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งนี้ก่อนนำเสนอผลการตรวจสอบต่อนายทะเบียนก็ได้ให้ คณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พิจารณาด้วย สำหรับการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎรได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ดำเนินการ ๑ ส่วนการสอบสวนปากคำผู้เกี่ยวข้องนอกจากที่ได้ดำเนินการโดยสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งเองแล้ว ได้มอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอสองแห่ง และสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่างๆ รวม ๑๑ จังหวัด ดำเนินการสอบสวนบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชี ผู้เข้าร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ดำเนินการแทน แล้วแต่กรณี ปราบกฏว่า ในจำนวนผู้มีรายชื่อ ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๐๖ คน และที่พรรคขอเพิ่มรายชื่ออีก ๓ คน รวม ๑๐๙ คน นั้น มีจำนวน

๑๖ คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว ทำให้องค์ประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ พรรคได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนและมีเจตนาไม่สุจริตที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

ข้อวินิจฉัย

๑. เรื่องนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีปัญหาเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยก่อนว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีปัญหาเรื่องอายุความหรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องได้กระทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคมาเป็นเวลานาน ความน่าจะเป็นปรากฏต่อผู้ร้องเกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงขาดอายุความ และขอให้ยกคำร้อง ในเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๕ โดยถือเอาวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบว่ามีเหตุยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขอให้มีการสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันเดียวกันและเจ้าหน้าที่ได้นำคำร้องมายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ภายหลังที่ผู้ร้องเห็นชอบและลงนามเป็นเวลา ๗ วัน จึงถือว่าคำร้องของผู้ร้องชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๒. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป คือ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคพลังมหาชนที่มีรายชื่อเป็นผู้เข้าร่วมประชุมและลงลายมือชื่อไว้ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒

จากการตรวจสอบลายมือชื่อของบุคคลตามคำร้อง ทั้ง ๑๖ คน ที่นายทะเบียนเห็นว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจากเอกสารที่ฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง รวมถึงในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ประกอบกับคำให้การต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งสองฝ่ายส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณา วินิจฉัย สรุปได้ว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในการเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คนไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ทำให้มีสมาชิกพรรคอย่างมากไม่เกิน ๕๓ คน ประกอบกับผู้ถูกร้อง ได้ชี้แจงยอมรับว่า ในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคเชื้อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมทั้งหมด เป็นสมาชิกพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวประชาชน ของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด ยอมรับได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่จนทำให้สมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ไม่ครบ ๑๐๐ คน จึงเห็นว่า พรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนได้

๓. ส่วนประเด็นว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ พิจารณาแล้ว เหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ก็คือ พรรคการเมืองไม่ดำเนินกิจการที่กำหนดให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ด้วยว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้ นายทะเบียนพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลง ๆ ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่ เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรค ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ โดยมีผู้เข้าประชุมเกินกว่า ๑๐๐ คน ขึ้นไป จึงฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชน ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ มีเหตุที่จะสั่งยุบ พรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยนายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องว่า

ข้อ ๑ พรรคพลังมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า กรรมการบริหารพรรคขอลาออก จากตำแหน่ง จำนวน ๓ คน และได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๘ คน

ข้อ ๒ นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เหนรัญญิกพรรคพลังมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนตามข้อ ๑ มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๕ คน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค

ข้อ ๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคที่ขอลาออก จากตำแหน่ง ตามข้อ ๑ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว

ข้อ ๔ เพื่อให้การพิจารณาตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค กรณีที่ประชุมใหญ่มีมติให้เปลี่ยนแปลงเกิดความชัดเจน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดำเนินการ ดังนี้

๑. เรียกบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวมาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ โดยวิธีการสุ่มเฉพาะบุคคลตั้งแต่ หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไป และเรียกบุคคลที่เข้าร่วมประชุมลำดับที่ ๖๐, ๖๕, ๗๐, ๗๕, ๘๐, ๘๕, ๙๐, ๑๐๐, ๑๐๕, ๑๑๐ และ ๑๑๘ จำนวน ๑๒ คน มาสอบปากคำและได้สรุปผลการสอบสวน ข้อเท็จจริงของบุคคลดังกล่าว นำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

๒. ให้กรรมการบริหารพรรคที่ปรากฏชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค จำนวน ๒๒ คน นำเอกสารและมาชี้แจงเพิ่มเติม

ข้อ ๕ ในคราวประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ มีมติให้ฝ่ายเลขานุการที่ประชุมตรวจสอบข้อมูลบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนทั้ง ๑๑๘ คน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบข้อมูลบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๑๘ ราย และนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

ข้อ ๖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบรายละเอียดบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนกับใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค แบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรประกอบมติคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ แล้วไม่พบข้อมูลบุคคลในฐานข้อมูล จำนวน ๔๖ ราย จึงแจ้งให้หัวหน้าพรรคพลังมหาชนจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมเพื่อยืนยันว่าบุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนหรือไม่ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบว่าได้ชะลอการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไว้ก่อน จนกว่าข้อเท็จจริงจะปรากฏชัดเจน

ข้อ ๗ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๓ พรรคพลังมหาชนได้จัดส่งเอกสารของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้จัดส่ง และแจ้งจำนวนผู้เข้าร่วมเพิ่มเติมประชุมอีก ๓ คน ได้แก่ หัวหน้าพรรค ผู้อำนวยการพรรค และพันตรี ไพโรจน์ รักษาสัตย์ โดยในคราวประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๒/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้ทราบว่าพรรคพลังมหาชนได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและสำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนราษฎรประจำตัวประชาชนของบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมมาให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว และได้มอบหมายให้ พันตำรวจโท ยุทธนา พุกษา รุ่งเรือง พนักงานสอบสวน (สบ ๒) งานที่ ๑ กองกำกับการ ๒ กองบัญชาการตำรวจจราจร ซึ่งมาช่วยปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำการสืบสวนข้อเท็จจริง

ข้อ ๘ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ซึ่งนายทะเบียนเห็นชอบ และแจ้งให้บุคคลผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจำนวน ๑๔ คน ไปพบนายทะเบียนเพื่อสอบสวน รวมถึงแจ้งให้ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ สอบสวนผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจำนวน ๓ คน

ข้อ ๕ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคพลังมหาชน นำบุคคลที่นายทะเบียนให้ไปพบเพื่อสอบสวนตามข้อ ๘ รวม ๑๒ คน มาให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายใน ๓๐ วัน แต่พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการ

ข้อ ๑๐ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้ว เพื่อให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ได้ขอเท็จจริงชัดเจนยิ่งขึ้นประกอบกับบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชนมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดรวม ๑๑ จังหวัด จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องทำการสอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ - ๑๑๘ แทนนายทะเบียนพรรคการเมือง ยกเว้นบุคคลที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ สอบสวนตามข้อ ๘ จำนวน ๓ ราย ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบและแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องดำเนินการรวม ๑๐ จังหวัด

ข้อ ๑๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รายงานผลการดำเนินการให้ทราบแล้ว จำนวน ๘ จังหวัด ยังไม่รายงานผลการดำเนินการ จำนวน ๓ จังหวัด

ข้อ ๑๒ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคพลังมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ และมีมติเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ชะลอการพิจารณาไว้ก่อน

ข้อ ๑๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้ว ดังนี้

(๑) พรรคพลังมหาชนแจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๘ คน แยกเป็นสมาชิกพรรค ๑๐๖ คน ผู้สื่อข่าว ๓ คน และผู้สังเกตการณ์ ๙ คน เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓ พรรคพลังมหาชนแจ้งว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าวเพิ่มเติมอีก ๓ คน รวมสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๙ คน

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๖ คน ได้แก่ บุคคลที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าลี่ สอบปากคำ จำนวน ๓ คน คือ นางสุคนธ์ กิติพันธ์ นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ และนางหนูเอื้อ คำปัญญา และบุคคลที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องสอบปากคำจำนวน ๑๓ คน คือ นางหลั่น กำเนิด นางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์ นายเสารัฐผา นายทองใบ ปัทมาลัย นายอ่อน อำนาจ นางสาวหนูคิด แสงกัณรี นายหนูพันธ์ กำเนิด นายพรหม

ศรีเมือง พระภิกษุศ แคนชัย นางชื่น บัวบาน นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ นางจินดา พิกุลทอง และ นางสาวดวงจันทร์ มังคะระมิ ให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว

(๓) ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดว่าการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมมาประชุมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน แต่ข้อเท็จจริงมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง ๕๓ คน ไม่ครบ ๑๐๐ คน พรรคพลังมหาชนจึงดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

พรรคพลังมหาชน ยืนยันแจ้งว่า พรรคได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ ห้องอาหารภายในโรงแรมรัตนโกสินทร์ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคแทนตำแหน่งที่ว่างลงเนื่องจากมีกรรมการบริหารพรรคลาออกโดยกำหนดให้มีการประชุมในเวลา ๑๐.๐๐ น. แต่ต้องล่าช้าออกไป เนื่องจากต้องรอให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค (ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน) จนถึงเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. ได้ทราบจากเจ้าหน้าที่พรรคฝ่ายต้อนรับว่ามีสมาชิกพรรคเข้าประชุมประมาณ ๑๒๐ คน จึงเริ่มดำเนินการประชุม ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้จัดการประชุมใหญ่เชื่อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใดเพราะจะกลายเป็นว่าพรรคไม่ให้เกียรติสมาชิก เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องหรือไม่

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยมีว่า มีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนเพราะพรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่าการประชุมใหญ่สามัญ

ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ นี้ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ เพราะมีสมาชิก
เข้าประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ (๕)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อ
นายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมือง
กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง..... (๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง (๓)
การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง.....และกรรมการบริหารพรรคอื่น...” มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า
“ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของ
สาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง.....”
และมาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้..... (๕)
ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ
(๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ส่วนข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ กำหนดว่า “การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญ
ประกอบด้วยสมาชิกของพรรคดังต่อไปนี้

- (๑) กรรมการบริหารพรรค
- (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น
- (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น
- (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค
- (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค”

และข้อ ๗๐ กำหนดว่า “ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่า
หนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม...”

พรรคพลังมหาชนมิได้ปฏิเสธว่าการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม
๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน อ้างแต่เพียงว่าพรรค
กำหนดให้มีการประชุมใหญ่ดังกล่าวเวลา ๑๐.๐๐ น. แต่ต้องล่าช้าออกไปเพราะมีสมาชิกมาประชุมไม่ถึง
๑๐๐ คน จนเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับแจ้งว่ามีสมาชิกเข้าประชุมประมาณ ๑๒๐ คน

จึงเริ่มดำเนินการประชุม โดยคณะกรรมการบริหารพรรคผู้จัดประชุมใหญ่เชื่อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าประชุมทั้งหมด เป็นสมาชิกของพรรค โดยไม่มีการตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคหรือบัตรประจำตัวประชาชนแต่อย่างใด

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า มีลายเซ็นชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ นี้ ๑๐๕ คน แต่ผู้มีชื่อที่เข้าร่วมประชุม ๑๒ คน ให้ถ้อยคำยืนยันต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุม และอีก ๔ คน รับว่าเป็นสมาชิกพรรคจริง แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม จึงฟังได้ว่าการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๖๕ เข้าร่วมประชุมไม่เกิน ๕๓ คน จึงไม่ถึง ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๗๐ เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามมาตรา ๖๕ (๕)

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคพลังมหาชน ซึ่งได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ จงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาต่อไป พร้อมทั้งได้ส่งสำเนา คำร้องไปยังพรรคพลังมหาชน ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

ต่อมาพรรคพลังมหาชน โดยนายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมเอกสารประกอบ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ ปฏิเสธข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง และได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมพร้อมเอกสารประกอบเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ หลังจาก ที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมพร้อมเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ปรากฏฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรค และกรรมการบริหารของพรรคและได้มีการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับและกรรมการบริหาร ของพรรคแล้ว ตลอดจนได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ทราบและพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค นายทะเบียน พรรคการเมืองยังไม่ยอมให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพราะนายสุวิทย์ ธนาปกิจ เภรบุญญิพรรคได้ร้อง คัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากนายสุวิทย์ ฯ เห็นว่าการประชุมใหญ่ของพรรค

มีองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับของพรรคที่กำหนดให้การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกพรรคมาร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และเอกสารโดยเฉพาะรายงานการประชุมและตัวผู้เข้าประชุมไม่ตรงตามความเป็นจริง

ในการชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น มีกรรมการบริหารพรรค ๘ คน รวมถึงนายสุวิทย์ ฯ ผู้ร้องคัดค้านได้ชี้แจง ซึ่งสรุปจากคำชี้แจงได้ว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมเกินกว่าหนึ่งร้อยคนจึงครบองค์ประชุมและนายสุวิทย์ ฯ เข้าใจคลาดเคลื่อนจึงขอถอนคำร้องคัดค้าน แต่เนื่องจากบัญชีรายชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมของพรรคพลังมหาชน ตั้งแต่หมายเลข ๖๐ เป็นต้นไปนั้น มีการลงนามที่มีลักษณะเหมือนกระทำโดยบุคคลคนเดียวกัน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยมีบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นคนของทางการ และผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง สถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอสองแห่งที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่าง ๆ ๑๑ จังหวัด ดำเนินการสอบสวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้น ๆ แทน พบว่าในจำนวนผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ๑๐๖ คน และที่พรรคขอเพิ่มรายชื่ออีก ๓ คน รวมเป็น ๑๐๙ คน นั้นมีจำนวน ๑๖ คนไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคในครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ดังกล่าว ทำให้มีองค์ประชุมไม่ครบ ๑๐๐ คน คือ อย่างมากที่สุดจะมีผู้เข้าร่วมประชุมพรรคเพียง ๘๓ คน แสดงว่าพรรคพลังมหาชนมีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อให้นายทะเบียนเข้าใจว่าการประชุมพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อบังคับพรรค และตามกฎหมาย จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนและเจตนาไม่สุจริตที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าพรรคพลังมหาชน มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ อันเป็นเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้ต้องยุบพรรคหรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

จากบทบัญญัติทั้งหลายจะเห็นได้ว่าหากพรรคการเมืองใดจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่สำคัญต่าง ๆ ของพรรค เช่น นโยบาย ข้อบังคับ กรรมการบริหารของพรรค ก็จะต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับของพรรคและต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง มิฉะนั้นพรรคการเมืองอาจถูกยุบพรรคได้

ในการพิจารณาปรากฏข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่าในการประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งมีกำหนดจะเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคและกรรมการบริหารของพรรค และหากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมือง ก็ต้องมีกรแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้ นายทะเบียนพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลง ฯ นั้น ในการประชุมของพรรคพลังมหาชนดังกล่าวมีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมของพรรคพลังมหาชน จำนวน ๑๐๕ คน แต่จากการตรวจสอบบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖ คน ไม่ได้เข้าร่วมประชุม จึงทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมอย่างมากไม่เกิน ๘๙ คน ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงยอมรับว่าในการประชุมใหญ่ของพรรคครั้งดังกล่าวคณะกรรมการบริหารพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคการเมืองและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด เพียงแต่ขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น เพราะเชื่อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรค พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่เพื่อให้มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือกรรมการบริหารพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ซึ่งกำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่เนื่องจากมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมอย่างมาก ๘๙ คน การประชุมจึงไม่ถูกต้องและการแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค อันเป็นกิจการที่กำหนดให้พรรคต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่พรรคตามมาตรา ๒๕ มิได้เป็นการกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน จึงเป็นการที่พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕

นอกจากนั้นการที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายของพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง แต่คณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวไม่ได้กระทำตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ กล่าวคือ การที่ต้องมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม

อย่างน้อย ๑๐๐ คน แต่มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียง ๕๓ คน จึงไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ อันเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้

ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชน ไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ คือ พรรคพลังมหาชนไม่ได้จัดการประชุมใหญ่ที่ถูกต้องตามข้อบังคับและกฎหมายจริง จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๗ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๗ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน

ข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคพลังมหาชนผู้ถูกร้องแจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้อง ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญของผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ได้ตรวจข้อเท็จจริงการประชุมใหญ่สามัญของผู้ถูกร้องตามวันเวลาดังกล่าว พบว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม คือ ไม่ครบจำนวน ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ สมาชิกพรรคที่เข้าประชุมมีอย่างมากรวมเพียง จำนวน ๕๓ คน โดยบุคคลที่มีรายชื่อเข้าประชุมไม่ได้เป็นสมาชิกและไม่ได้เข้าประชุมจำนวน ๑๒ คน สำหรับสมาชิกจำนวน ๔ คน ไม่ได้เข้าประชุม นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับจดทะเบียนการขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจง

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องได้จัดให้มีการประชุม ณ ห้องอาหารภายในโรงแรมรัตนโกสินทร์ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร มีสื่อมวลชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย กำหนดให้มีการประชุมใหญ่เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา แต่ล่าช้าออกไป เนื่องจากต้องรอให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค (ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน) เมื่อมีสมาชิกพรรคประมาณ ๑๒๐ คน ได้ดำเนินการประชุมเมื่อเวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา แต่ไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวสมาชิกพรรค เพราะเชื่อโดยสุจริตใจว่าทุกคนเป็นสมาชิกของพรรค ก่อนประชุม นายสุวิทย์ ธนาปกิจ เหน้ญญิกพรรคได้เสนอนกรรมการบริหารพรรค ขอให้นางสุคนธ์วรรณ ทับทิมเทศ ดำรงตำแหน่ง

เลขาธิการพรรคที่ว่างอยู่แต่ได้รับการปฏิเสธ นายสุวิทย์ ธนาปกิจ ไม่พอใจได้เดินออกจากที่ประชุมไป สำหรับการประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค ต่อมา ผู้ถูกร้องได้ประชุมใหญ่เพื่อเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคอีก ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ และได้แจ้งนายทะเบียน พิจารณาเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ชะลอไว้ก่อนโดยอ้างว่าการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ยังมีปัญหาและอยู่ในระหว่างการตรวจสอบ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคประจำปี ๒๕๕๒ และประจำปี ๒๕๕๓ ทั้งๆ ที่พรรคการเมืองอื่นมีปัญหาเช่นเดียวกันกับผู้ถูกร้อง ผู้ร้องไม่เคยสั่งชะลอการเบิกจ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง แต่กรณีของผู้ถูกร้องกลับสั่งให้ชะลอการเบิกจ่ายดังกล่าว การกระทำของผู้ร้องจึงเป็นสองมาตรฐานที่แตกต่างกัน ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ แล้ว ส่วนการยื่นคำร้องของผู้ร้องเกินกำหนดเวลา ๑๕ วันตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๔ ให้ยกเลิกมติคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ชะลอการจ่ายเงินเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองให้แก่ผู้ถูกร้อง ประจำปี ๒๕๕๒ ประจำปี ๒๕๕๓ และประจำปี ๒๕๕๔ และขอให้ยกคำร้อง

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องได้ยื่นคำชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องได้เคยชี้แจงเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๓ รวม ๓ ครั้ง ว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคจำนวน ๑๐๕ คน จากการตรวจสอบของผู้ร้อง ลายมือชื่อของผู้เข้าประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้องตั้งแต่ลำดับที่ ๖๐ ขึ้นไป เป็นลายมือชื่อที่คล้ายกันมากเหมือนเป็นลายมือชื่อของบุคคลคนเดียวกัน จึงได้ทำการตรวจสอบจำนวน ๑๒ คน แต่หัวหน้าพรรคนำมาให้สอบปากคำเพียง ๗ คน และยืนยันว่า บุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมทุกคน พร้อมส่งใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคให้ผู้ร้อง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมปศุสัตว์ ตรวจสอบแล้ว มีข้อสงสัยก็ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไป ซึ่ง เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นให้เรียกบุคคลมาสอบปากคำจำนวน ๑๕ คน รวมทั้งมอบหมายให้สถานีตำรวจภูธรอำเภอสองแห่งสอบปากคำแทนอีกจำนวนหนึ่ง จึงเห็นชอบให้ตรวจสอบตามเสนอ ปรากฏว่าสมาชิกที่เรียกมาสอบปากคำไม่มีบุคคลใดมาให้ปากคำ

เพื่อให้ข้อเท็จจริงชัดเจนประกอบกับเวลาได้ล่วงเลยมานาน ผู้ร้องจึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๑๑ จังหวัด ดำเนินการสอบปากคำแทน สำหรับการชะลอการจ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้ทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การที่ผู้ร้องมีคำสั่งให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองแก่ผู้ถูกร้อง เพราะเห็นว่า การตรวจสอบเกี่ยวกับรายงานการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับและกรรมการบริหารพรรคว่าชอบด้วยข้อบังคับพรรคและกฎหมายหรือไม่ ไม่ได้ปฏิบัติเป็นสองมาตรฐาน

พิจารณาแล้ว เห็นว่า จากรายงานการประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้อง ในคราวประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๑๘ คน แยกเป็นสมาชิกพรรค ๑๐๖ คน ผู้สื่อข่าว ๓ คน และผู้สังเกตการณ์ ๘ คน เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องแจ้งว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าวเพิ่มเติมอีก ๓ คน ได้แก่ นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค นายพรสัจญ์ เพ็ชรกิ่ง และพันตรี ไพโรจน์ รักษาสัตย์ รวมสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๙ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๖ คน ได้แก่ นางสาวศุคนธ์ กิตติพันธ์ นายเบียง ภูเขียวศักดิ์ นางหนูเอื้อ คำปัญญา นางหลั่น กำเนิด นางอำไพ บัณฑิตฐักดิ์ นายเสาร์ สุภา นายทองใบ ปัทมลัย นายอ่อน อำนาจ นางสาวหนูคิด แสงกัณธี นายหนูพันธ์ กำเนิด นายพรหม ศรีเมือง และพระภิกษุยศ แคนชัย ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเลย และบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นอีก จำนวน ๔ คน คือ นางชื่น บัวบาน นางสาวพูนทรัพย์ ศรีสังข์ นางจินดา พิกุลทอง และนางสาวดวงจันทร์ มังคะระมี ทั้งหมดได้ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในวันเวลาดังกล่าว เมื่อตามข้อบังคับของผู้ถูกร้อง ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดว่า การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน จึงจะครบเป็นองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียง ๕๓ คน การประชุมดังกล่าว จึงไม่ครบองค์ประชุม มติการประชุมใหญ่สามัญของผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ได้ดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับของผู้ถูกร้อง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เหน้ญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง” และมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง” ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔ เรื่อง การสอบสวนปากคำแทนนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่งสำนวนการสอบสวนปากคำไปให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ จากเอกสารดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับทราบการรายงานผลการสอบสวน ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ กรณีปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔ ซึ่งเมื่อนับถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ คือ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ จะเป็นเวลา ๒๔ วัน และถ้านับถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณา คือ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ จะเป็นเวลา ๓๑ วัน เกินกว่า ๑๕ วัน จึงขาดอายุความ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แล้วนั้น ข้อนี้เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติถึงเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคการเมืองไว้ตาม (๑) ถึง (๕) และตามวรรคสอง ได้บัญญัติว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ก็ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนก็ให้สั่งยุบพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า ตามบัญญัติของบทกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลภายในเวลาที่รวดเร็วพอสมควร เพราะพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากปล่อยให้ดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนโดยส่วนรวม ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จึงได้กำหนดให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๕) มีลักษณะเป็นการเร่งรัดนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นกำหนดระยะเวลาธรรมดา ไม่ใช่เป็นเรื่องอายุความ ซึ่งถ้าไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่ข้อเท็จจริงปรากฏเป็นวันขาดอายุความ ไม่อาจยื่นคำร้องต่อ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ผู้ถูกร้องอ้างเป็นข้อสุดท้ายว่า การเชิญสมาชิกพรรคเข้าประชุมไม่ได้มีการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวสมาชิกพรรค เพราะเชื่อโดยสุจริตว่าผู้เข้าประชุมทุกคนเป็นสมาชิกพรรคและการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมแล้วนั้น ข้อที่ว่ามีสมาชิกของผู้ถูกร้องเข้าประชุมจำนวนเท่าใด และครบองค์ประชุมหรือไม่ ได้วินิจฉัยมาแล้วในตอนต้น ไม่มีข้อที่ต้องวินิจฉัยอีก สำหรับข้อที่ว่าเป็นความเข้าใจโดยสุจริตไม่มีเจตนาที่จะทำผิดข้อบังคับพรรค หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ โดยเข้าใจว่ามีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมนั้นไม่อาจอ้างเป็นข้อแก้ตัวได้ ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้องจึงชอบแล้ว กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ